БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 101 (2134). | 23 май, чоршанба, 1962 йил. | Баҳоси 2 тийин.

ҒЎЗАНИ ИККИ ТОМОНЛАМА ПАРВАРИШ ҚИЛАЙЛИК!

Чиноз районидаги «XXI партсъезд» колхозининг пахтакорлари бу йил 1650 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан «оқ олтин» ҳосили етиштириш учун курашишмоқда. Ўртоқ Ҳасан Мирзаумаров бошлиқ бригада аъзолари эса шу кунларда 45 центнер учун курашни ғоят авж олдириб юбордилар. Ҳозир ғўза қатор ораларига иккинчи марта ишлов бериляпти. Суратда: бригада даласида культивация қилиш пайти. (Доирада) моҳир механизатор ўртоқ С. Давлатов.

М. Устабобоев фотоси.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МУТАХАССИСИ

Қудратли ва ниҳоятда юксалаётган саноат билан бир қаторда равнақ топаётган, ҳар томонлама ривожланаётган социалистик қишлоқ хўжалигини вужудга келтириш — коммунизм қурилишнинг зарур шартидир. Экономикамизнинг ана шу соҳасини ҳозирги юксак талаблар даражасида, коммунизм қурилиши ҳар томонлама кенг авж олдириб юборилган давр талаблари даражасида юксалтиришнинг аниқ ва равшан йўлларини белгилаб берган КПСС Марказий Комитети март Пленуми ана шуни алоҳида таъкидлаб ўтди. Эндиликда мамлакатга тобора кўп, арзон ва сифатли қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб бериш, бу соҳадаги жиддий камчиликларни тугатиш — бутун партиянинг, бутун халқнинг иши бўлиб қолди.

Ишлаб чиқаришга фан ва техниканинг энг янги ютуқларини дадиллик билан кенг жорий қилмасдан туриб, турғунлик ва колоқликнинг ҳар қандай кўринишларига қарши шафқатсиз кураш олиб бормасдан туриб партиямиз томонидан қўйилаётган бу ғоят катта вазифаларни муваффақиятли равишда амалга ошириб бўлмайди. Қишлоқ хўжалик мутахассислари — агрономлар, инженер-механизаторлар, зоотехниклар, ветеринария врачлари, экономистлар бу соҳада ҳал қилувчи роль ўйнайдилар. Партия ва ҳукуматимиз қишлоқ хўжалик мутахассислари ҳақида доимо оталарча ғамхўрлик қилиб келмоқдалар. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қишлоқ хўжалик мутахассисларининг колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришини ривожлантиришдаги ролини ошириш тўғрисидаги қарори ҳам бу ғамхўрликнинг ёрқин ифодасидир.

Қишлоқ хўжалик мутахассиси — колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришининг етакчи командирларидан биридир, улар янгиликларни ва илғорлар тажрибасини тинмай пропаганда қилувчи, бу янгиликларни ишлаб чиқаришга жорий қилиш учун сабот-матонат билан курашувчи замон ва давр талабларини билувчи илғор кишидир. Уларнинг кўплари халқ ва Ватан олдидаги ўз бурчларини яхши англаб, вазифаларини садоқат билан, виждонан бажармоқдалар, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини мўл-кўл етиштириш учун умумхалқ курашининг олдинги сафларида бормоқдалар, қандай қилиб, қайси йўл билан оз меҳнат ва маблағ сарфлаб, мўл ҳосил олишнинг ажойиб намуналарини кўрсатмоқдалар.

Янгийўл районидаги Ленин номли колхоз, Сирдарё районидаги «Малик» совхози фақат областимиз учунгина эмас, балки мамлакатимиздаги барча пахтакор республикалар учун ҳам чинакам машъал хўжаликлардир. Бу хўжаликларда ишлаб чиқаришни пухта ташкил этиш, деҳқончиликнинг илмий асосларини қатъият билан жорий этиш, дала ишларини комплекс механизациялаш йўли билан йил сайин мўл-кўл ва шу билан бирга арзон маҳсулотлар етиштирилмоқда. Бунда ўз ишини жондан севувчи, бурчини виждонан бажарувчи, янгиликларга ўч, серғайрат ва билимдон ташкилотчилар — қишлоқ хўжалик мутахассислари — совхоз директори С. Бочкарев ва колхоз бош агрономи Социалистик Меҳнат Қаҳрамони К. Азимов ўртоқларнинг ҳам жуда катта ҳиссаси бордир.

Лекин баъзи хўжаликларда қишлоқ хўжалик мутахассисларининг ролига етарли эътибор берилмаётир, уларнинг маиший аҳволини яхшилаш тўғрисида тузук ғамхўрлик қилинмаётир. Баъзан шундай ҳам бўладики, ишни юритишда, экинларни парвариш қилишда мутахассисларнинг қонуний талабларига жиддий эътибор берилмайди. Айрим хўжалик раҳбарлари, маҳаллий партия ва совет ташкилотлари ҳалигача мутахассисларнинг вазифасини деҳқонларга маслаҳат бериб туришдангина иборат деб билмоқдалар. Бу мутлақо нотўғри ва зарарли фикрдир. Эндиликда илм-фанга асосланмасдан туриб иш юритиш ҳеч бир мумкин эмас. Заводда инженернинг кўрсатмасини бажариш мажбурий иш бўлганидек, агрономнинг, зоотехникнинг ишлаб чиқариш масалаларига доир берган кўрсатмаларини бажариш ҳам мажбурий бўлиши керак.

Маҳаллий партия ва совет ташкилотлари, территориал ишлаб чиқариш бошқармалари агрономия ва зоотехника ишини тубдан қайта қуриш, мутахассисларнинг хўжаликни бошқаришдаги, ишлаб чиқаришни ташкил этишдаги ва фан муваффақиятларини ҳамда илғорлар тажрибасини қишлоқ хўжалигига кенг жорий этишдаги ролини ошириш тўғрисида чинакамига ғамхўрлик қилишлари, бу соҳада нимаики лозим бўлса, ҳамма чораларни кўришлари зарур. Областимизда деҳқончилик маданияти паст, хўжалиги камқувват колхоз ва совхозлар оз эмас. Шу сабабли ҳар бир хўжаликда мутахассис кадрларнинг аҳволини ўрганиб чиқиш, улардан тўғри фойдаланиш, асосий участкаларни хусусиятларига мувофиқ малакали агрономлар, зоотехниклар, ветеринария врачлари, инженерлар билан таъминлаш чораларини кўриш — район партия ва ижроия комитетлари, территориал ишлаб чиқариш бошқармаларининг муҳим вазифасидир. Мутахассис ишлаб чиқаришнинг технологиясини ва ташкил этилишини ўрганибгина қолмасдан, меҳнатнинг илғор методларини амалда қўлланишни ҳам ўрганиб олиши лозим. Бунинг учун уларнинг малакасини тинмай ошираборш зарур.

Экинларнинг ҳосилдорлигини ва чорва маҳсулдорлигини кескин суръатда оширишга, ҳар бир колхоз ва совхозда намунали уруғчиликни ташкил этишга, ишлаб чиқаришнинг ҳамма тармоқларида техникадан мақсадга энг мувофиқ фойдаланишга, меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот бирлигини етиштиришга сарф бўлаётган меҳнатни тинмай камайтирабориша эришиш — қишлоқ хўжалик мутахассисларининг шарафли бурчидир. Шунга эришмоқ керакки, мутахассисларимиз фан ва практика вужудга келтираётган янгиликларни ижодий равишда татбиқ қилиш ҳамда агротехника ва зоотехника фанини яхши билиб қолмасдан, балки шу билан бирга қишлоқ хўжалик техникасини ҳам мукаммал ўзлаштириб олсинлар, бу техникани моҳирлик билан ишлата билсинлар. Чунки, деҳқончиликнинг келажаги механизациядан иборатдир.

Ҳеч шубҳа йўқки, партия ва ҳукуматимизнинг буюк ғамхўрликларидан бениҳоя илҳомланган қишлоқ хўжалик мутахассисларимиз фан муваффақиятларини ва илғорларнинг тажрибасини сабот билан ишлаб чиқаришга жорий қилиш, яқин йиллар ичида барча колхоз ва совхозларнинг илғор хўжаликлар даражасига кўтарилишига эришиш учун астойдил курашадилар ва ўзларининг фидокорона меҳнатлари билан мамлакатимизда коммунизм қурилиши ишига муносиб ҳисса қўшадилар.

СССР парламент группасининг баёноти

МОСКВА, 21 май. (ТАСС). СССР парламент группаси комитети бошқа мамлакатларнинг парламент группаларига юборган баёнотида уларни ёппасига қуролсизланиш ва тинчлик юзасидан Жаҳон конгрессининг чақирилиши ва ўтказилишини қўллаб-қувватлашга даъват этди.

СССР парламент группаси бошқа совет жамоат ташкилотлари билан биргаликда конгресс ўтказишга ёрдам берувчи Совет комитетини тузишда қатнашди.

«Ҳеч шубҳа йўқки, — дейилади баёнотда, — инсониятнинг тақдири тўғрисида ғамхўрлик қилаётган барча кишилар конгресснинг чақирилишини қўллаб-қувватлайдилар. Тинчлик ва уруш масалаларини ҳал этиш учун зиммаларига катта жавобгарлик юкланган парламентлар ва парламент аъзолари конгрессни кенг қўллаб-қувватламай қололмайдилар. Халқлар, сайловчилар парламентларнинг «Урушга йўл қўймаймиз!» деб тантанали суратда айтишларини кутмоқдалар.

Иғвогарлик бас қилинсин!

МОСКВА, 21 май. (ТАСС). Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитети президиуми аъзоларидан бир группаси (Б. Ғафуров, М. Бахитов, И. Ошанин ва бошқалар) Американинг Лаос чегараларидаги иғвогарлиги муносабати билан бугун баёнот эълон қилди. Баёнотда, жумладан, бундай дейилади:

Қўшма Штатлар Лаос халқининг ички ишларига қурол кучи билан ошкора аралашиш ниятида ўз қўшинларини Таиландга туширганлиги ва бу қўшинларни Лаос билан чегарадош жойга юборганлиги тўғрисидаги хабарларни эшитиб, Совет Иттифоқи жамоатчилиги ғоят ташвишланди.

Барча совет кишилари каби бизлар ҳам, дейилади баёнотда, АҚШ империалистик доираларининг иғвогарлик ҳаракатларини қатъий қоралаймиз ва Америка қўшинларининг Таиланддан дарҳол олиб чиқиб кетилишини ва Америка, Таиланд ва бошқалар ҳарбий маслаҳатчиларининг Лаосдан чақириб олинишини талаб қиламиз.

МОДИБО КЕЙТА В. И. ЛЕНИН МАВЗОЛЕЙИНИ ЗИЁРАТ ҚИЛДИ

Мали Республикасининг давлат бошлиғи ва ҳукумат раиси Модибо Кейта 22 майда В. И. Ленин Мавзолейини зиёрат қилди ва гулчамбар қўйди. Гулчамбар лентасига: «Доҳий Ленинга — Мали Республикаси ҳукуматидан зўр иззат-ҳурмат билан» деган сўзлар ёзилган эди.

Модибо Кейта ва унга ҳамроҳ бўлган расмий кишилар Кремль девори ёнига дафн этилган совет давлат ва партия арбобларининг хотирасини ҳам ҳурматлаб эсга олдилар.

Мавзолейни зиёрат қилиш вақтида СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. А. Мюрисеп, СССРнинг Мали Республикасидаги элчиси А. И. Лошчаков, СССР Ташқи ишлар министрлиги 1-Африка бўлимининг мудири А. А. Шведов, СССР Ташқи ишлар министрлиги протокол бўлимининг мудири Ф. Ф. Молочков, армия генерали С. Г. Поплавский Модибо Кейта билан бирга бўлдилар. (ТАСС).

ДОСААФНИНГ БЕШИНЧИ БУТУНИТТИФОҚ СЪЕЗДИ

МОСКВА, 22 май. (ТАСС). Бугун Катта Кремль саройида Армия, Авиация ва Флотга ёрдам бериш кўнгилли жамиятининг бешинчи Бутуниттифоқ съезди очилди.

Съездни СССР ДОСААФ Марказий комитетининг раиси, икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони, армия генерали Д. Д. Лелюшенко очди.

Съезд қатнашчилари ўртоқ Н. С. Хрушчев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитетининг Президиумини ғоят баланд руҳ билан съезднинг фахрий президиумига сайладилар.

КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ А. Н. Шелепин Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг съездга табрикномасини ўқиб берди.

Съезднинг ишида СССР мудофаа министри, Совет Иттифоқи маршали Р. Я. Малиновский, Совет Иттифоқи маршаллари К. К. Рокоссовский, С. М. Будённий, флот адмирали С. Г. Горшков қатнашмоқдалар.

Д. Д. Лелюшенко СССР ДОСААФ Марказий комитетининг иши тўғрисида ва мудофаа жамиятининг КПСС XXII съезди қарорларидан келиб чиқадиган вазифалари тўғрисида ҳисобот доклади қилди.

„Япония-СССР" жамиятига табрик

«Япония-СССР» жамияти ташкил этилган куннинг беш йиллиги байрами муносабати билан СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев шу жамият правлениесига табрик телеграммаси юборди.

Япония ва совет Иттифоқи халқлари ўртасида дўстлик ва ҳамкорликнинг ўрнатилиши, дейилади телеграммада, мамлакатларимиз учун, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш учун ҳаётий муҳим ишдир. Жамиятнинг япон халқини совет халқининг турмуши ва муваффақиятлари билан таништириб, бу билан ҳамжиҳатлик ва яхши қўшничилик алоқаларини ривожлантиришга ёрдам бериб, қилаётган катта ишлари юксак тақдирга сазовордир.

Н. С. Хрушчев айтадики, совет кишиларининг Японияга нисбатан ўзларининг яқин қўшниси япон халқи билан тотув ва дўст бўлиб яшашдан бошқа ҳеч қандай ниятлари йўқ. Биз япон халқининг тинчликни мустаҳкамлаш учун, ёппасига ва батамом қуролсизланиш учун, ядро қуролини тақиқлаш учун олиб бораётган курашига юксак баҳо берамиз. Телеграммада айтиладики, Совет Иттифоқи ва Япония халқлари ана шу олижаноб ишда иттифоқчидирлар. (ТАСС).

КУБАЛИК ДЎСТЛАР „МАЛИК" СОВХОЗИДА

Дўстлигимиз пахтадек пок, шакардек ширин

Азиз меҳмон келадиган кун — тез-тез йўлга қарайсан. Қалбинг қувончга тўлади. Дастурхон тузайсан, гулдасталар ҳозирлайсанда яна йўлга қарайсан.

«Малик» совхози марказидаги хушманзара майдонлар одамлар билан гавжум. Бирдан оркестр садоси жаранглаб қолди. Узоқда азиз меҳмонлар тушган машиналар кўринди.

Мезбонлар билан меҳмонлар қўлтиқлашиб, клуб томон йўл олдилар. Унинг саҳнаси чиройли безатилган. Энг тўрида Фидель Кастро ва Никита Сергеевич Хрушчев ўртоқларнинг портретлари турипти.

Сирдарё район партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ З. Ғозиев кубалик меҳмонларни қизғин табриклаб, совет ҳукумати йилларида Ўзбекистонда бўлган улкан ўзгаришлар ҳақида гапирди. Революциягача бизнинг Ўзбекистонда, хусусан Мирзачўлда экин майдонлари жуда оз эди, дейди ўртоқ Ғозиев, ҳар гектар ердан 5—6 центнердан пахта олинар эди. Энди ҳосилдорлик 30—35 центнерга кўтарилди. Мана сизга шу «Малик» совхозидан бир мисол: бу ерда ўртоқ Жавод Кўчиев бошлиқ бригада бор. Ўтган йили 200 гектар ердаги ғўза фақат механизация билан ишланиб, 36 центнердан пахта йиғиб олинди. Қўл меҳнатидан воз кечилгани учун бир центнер пахтанинг таннархи 7 сўмга тушди.

Куба халқининг 100 дан ортиқ йигит-қизлари бу совхозга яхши ният билан келдилар. Улар ҳозир Тошкент шаҳридаги 30-махсус техника билим юртида ўқимоқдалар. Бу мактабда бирнеча хил касб эгаллаб, ҳозирги кунда ўзларида қурилаётган тўқимачилик комбинатида ишлайдиган мутахассислар бўлиб етишадилар. Шунинг учун революцион Кубанинг бу фарзандлари «Малик» совхозининг экономикаси, унинг мўл ва арзон пахта етиштиришдаги бой тажрибалари билан танишишга орзуманд эдилар.

Совхоз директори ўртоқ С. А. Бочкарев уларга совхоз ҳақида қисқача гапириб берди. Бу совхоз 1932 йилда ташкил қилинган, деди у. Ўша йили 300 гектар ерга пахта экилган эди. 1943—1951 йилларда биз вақтинча пахта экишни тўхтатиб, қанд лавлаги экдик. Ҳозир эса 2.160 гектар ерда пахтамиз, 1.600 гектар ерда бошқа хил экинларимиз бор. Шунингдек, ҳозир минг бош қорамол, 1.500 бош чўчқа ва 63 минг паррандага эгамиз.

Биз механизация туфайли мўл ва арзон пахта етиштиряпмиз. Бизда ҳарбир ишчи 6 гектар ерда ишлайди ва 18 тоннадан пахта етиштиради. Ишимиз оғир эмас. Чунки қудратли техникамиз бор. Бир центнер пахта етиштириш учун ўтган йили 13 сўм 30 тийин сарфладик, холос. Биз 1961 йилда давлатга, 550 минг сўм соф фойда бердик. Совхозимизда, 4 мингдан ортиқроқ киши яшайди. Энди газ билан таъминланган икки қаватли турар жой бинолари қураяпмиз. 6 та мактабимиз, 50 ўринли касалхона, 9 та болалар майдончаси бор.

Директор сўзини тамомлар экан, совхоз пионерлари клубга гулдасталар билан кириб келдилар. 21-мактабнинг 6-синф ўқувчиси Аля Сиклун кубалик меҳмонларни уларнинг ўз она тилида табриклади. Кейин пионерлар меҳмонларга пионер галстукларини тақдилар.

Машҳур механик ҳайдовчи Жавод Кўчиев ўзи ва бригадаси ҳақида меҳмонларга гапириб берди. Ўтган йили у машинада 252 тонна пахта ва 32 тонна кўсак терган. Бу йил 280 тонна пахта термоқчи.

Совхоз партия комитетининг секретари, партия XXII съезди делегати ўртоқ А. Мейербеков меҳмонларни табриклаб айтдики, Совет-Куба дўстлиги Куба шакаридек ширин, Ўзбекистон пахтасидек тоза. Шу дўстлик байроғи остида ҳамиша бир онанинг эгизакларидай иттифоқ яшаймиз.

Кубалик меҳмонлар вакили ўртоқ Рафаэл Кастро меҳмондўстлик учун чин кўнгилдан миннатдорчилик айтиб, революцион Кубадан эсдалик деб совхоз дирекциясига байроқ ҳадя қилди.

Тушки дам олишдан кейин меҳмонлар совхоз далаларида бўлдилар. Жавод Кўчиев бригадасида янги машиналар, экиш схемалари билан танишдилар.

— Совхозимизда 13 та пахтачилик бригадаси бор, — деди директор ўртоқ Бочкарев. — Ҳозир сиз кўриб турган Жавод Кўчиев бригадаси бу йил 200 гектар ердан 38 центнердан пахта етиштиради. Ҳосилнинг ҳаммаси машинада терилади. Бригадада икки хил схема бор. Қатор оралари бир метрдан ва 60 сантиметрдан қилиб чигит экилган. Биз бу схемаларнинг қайсибири фойдалироқ эканлигини синаб кўришимиз керак. Бизнинг фикримизча бир метрли схеманинг келажаги бор. Чигит бу схемада экилса ғўза парвариши жуда осон, машинада пахта териш ўнғай бўлади. Сарф-харажатлар деярлик икки баравар камаяди.

Бригада ҳар центнер пахтани ўртача 24—25 сўмдан сотади, дейди ўртоқ Бочкарев. Харажат эса 3 баравардан ҳам камроқ бўлади. Совхозда ҳарбир ишчининг ўртача иш ҳақи 90—100 сўм. Бу бригадада ундан ҳам кўпроқ. Ҳозир бизда икки қаторли пахта териш машиналари бор. Бу йил тўрт қаторли машинани синаб кўрамиз. Мақсадимиз энг кам харажат билан энг мўл ҳосил етиштириш йўлларини топишдир.

Ўртоқ Илёс Мамедов бригадасида меҳмонлар МТЗ-50 маркали янги чопиқ трактори билан танишдилар. Шу бригаданинг ерига 6 қаторли сеялкалар билан чигит экилган. Мана энди МТЗ—50 трактори 6 қатордаги ғўзани бир йўла культивация қилаяпти. Бу тракторнинг иш унуми ДТ-24 тракторидан бир ярим баравар ортиқ.

Меҳмонлар қишлоқ хўжалик машиналарининг кўпгина янги турлари билан танишдилар. Кейин совхознинг қорамолчилик ва паррандачилик фермаларини кўрдилар. Йўл-йўлакай ўртоқ Одил Аҳмедов бошлиқ бригаданинг бўйи бир метрдан ошган маккажўхорисини кўриб ўтдилар. Бу бригадада 370 гектар ер бор. Шунинг 200 гектарли яхлит бир картасига маккажўхори экилган. Иккинчи парвариш тугаган. Шу 200 гектарли майдонда 3 та трактор, 4 та сувчи ишлайди, холос. 100 гектар ердан 60 центнердан дон, 100 гектар ердан 500 центнердан кўкпоя олинади.

Шундан кейин меҳмонлар мезбонлар билан баскетбол ўйнадилар. Қувноқ қўшиқ, куйлар, шўх рақслар ярим тунгача тинмади.

С. СУЛТОНОВ.
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

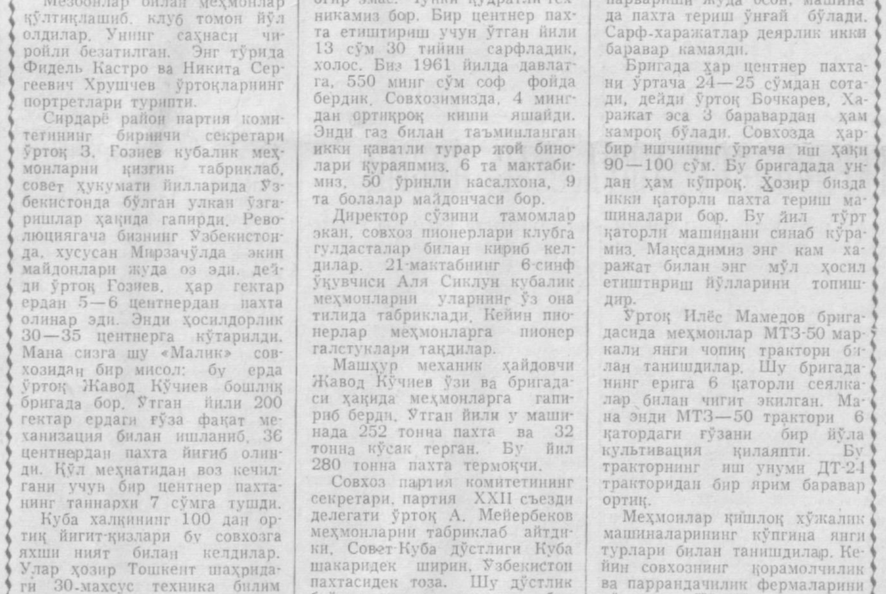

Суратда: «Малик» совхози комплекс механизациялашган бригадасининг бошлиғи ўртоқ Жавод Кўчиев кубалик меҳмонларга ўз ишлари ҳақида ҳикоя қилиб бермоқда.

А. Абалин фотоси.

ЕРНИНГ ҚАДРИГА ЕТАЙЛИК

Жонажон партиямиз Марказий Комитетининг март Пленуми биз деҳқонларга истиқбол йўлини белгилаб берди. Пленум бизни қувонтирадиган масалаларни муҳокама қилди.

Колхозимизда шу пайтга қадар Пленум кўрсатмаларига биноан анча-мунча ишлар бажарилди. Биз экин майдонларининг структурасини ўзгартирдик. Колхозчиларимиз «ўлкамиз оқ олтин ўлкаси экан, она-Ватанга кўпроқ «оқ олтин» берайлик» деган мақсад билан хўжаликдаги суғориладиган ерларнинг 81 процентига чигит экдик. Ҳозир агрегатлар билан ғўза қатор ораларига сифатли ишлов бераяпмиз. Гектарларимиз тўла, кўчатимиз бут.

«Пахта ҳам, гўшт ҳам мўл бўлсин» деган жанговар шиор остида самарали меҳнат қилаяпмиз. Кейинги йилларда хўжалигимизда чорвачилик маҳсулотлари етиштириш борасида анча-мунча камчиликларга йўл қўйилган эди. Чорвачиликнинг мустаҳкам озуқа базаси яратилмаганлиги ана шундай камчиликлардан биридир. 1961 йили маккажўхори учун ажратилган 80 гектар ерни бўш қолдирдик. Бу бизнинг жуда катта камчилигимиз бўлди. Бу йил тамомила бошқача иш тутаяпмиз. Маккажўхоризорларни 162 гектарга кенгайтирдик. Энг унумдор ерларимизни маккажўхорига ажратдик. Маккажўхорикорларимиз шу кунларда ҳар бир гектар ердан камида 500 центнердан силосбоп кўкпоя ҳосили етиштириш учун курашаяптилар.

Ерларимиздан янада унумли фойдаланиш мақсадида биз бу йилдан бошлаб алмашлаб экишнинг янги структурасига кўчдик. Бу структурага биноан алмашлаб экишни иложи борича кўпроқ пахта ва маккажўхори кўкпояси етиштириш мақсадига мувофиқ жорий этамиз.

Маълумки, кейинги йилларда колхозимиз қолоқ хўжаликларнинг сафига тушиб қолди. Илғорлар олдида юзимиз ерга қаради. Ана шуларнинг ҳаммасини назар-эътиборга олиб, биз бу йил бутун куч-қудратимизни колхознинг илгариги шуҳратини тиклашга сафарбар этаяпмиз. Районимизнинг машъал хўжаликлари бўлган «Коммунизм» колхози ва 1-«Боёвут» совхозидан ўрнак олиб, уларга тенглашиш учун астойдил ҳаракат қиламиз, бу йил зиммамизга олган юксак мажбуриятларнинг шараф билан бажарилишини албатта таъминлаймиз. 1550 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 28—29 центнердан «оқ олтин» ҳосили етиштирамиз.

Қ. КЕЛДИЕРОВ,
Янгиер районидаги Карл Маркс номли колхознинг бош агрономи.

Тошкентдаги «Қизил тонг» тикувчилик фабрикаси 6-цехининг мастери Ҳабиба Солихова ўз касбининг барча «сир»ларини пухта эгаллаган чеварлардан биридир. Ҳабиба опа ўзининг бой тажрибасини ёшларга бажонидил ўргатмоқда. Суратда: моҳир тикувчи ўрток Ҳ. Солихова фабрикада ишлаб чиқариш практикасини ўтаётган тўқимачилик техникумининг студенти Зайтуна Болтаевага ҳунар ўргатаётир.

А. Абалян фотоси.

РУС ТИЛИНИ ЎРГАНИШГА БАҒИШЛАНГАН ИЛМИЙ СЕССИЯ

21 майда Ўзбекистон Фанлар академиясида рус тилини ўрганиш масалаларига бағишланган илмий сессия бўлиб ўтди. Бу сессияда тил ва адабиёт, тарих ва археология, философия ва ҳуқуқ, шарқшунослик институтларининг олимлари қатнашдилар.

Миллий мактабларда рус тилини ўқитиш масалалари юзасидан бўладиган республикалараро илмий конференция арафасида ўтказилаётган бу сессияни республика Фанлар академияси ижтимоий фанлар бўлимининг академик секретари, академиянинг корреспондент аъзоси В. И. Зоҳидов очди.

Филология фанлари доктори Г. А. Абдураҳмонов мамлакатимиз халқлари миллий тилларининг тараққиётида рус тилининг роли ҳақида гапириб берди. Филология фанлари кандидати А. У. Усмоновнинг доклади Ўзбекистонда рус тилини ўрганиш ва ёйиш тарихига бағишланди. Тарих фанлари кандидати Б. В. Лунин «Улуғ дўстликнинг бошланиши» деган темада доклад қилди. У, Ўрта Осиё меҳнаткашларининг Октябргача бўлган даврда илғор рус ўқитувчилари, олимлари, врачлари, ишчилари, профессионал революционерлари билан бўлган дўстона алоқаларининг вужудга келиши ва ривожланиши ҳақида қизиқарли маълумотлар келтирди.

Философия фанлари кандидати К. Х. Хоназаров ўз докладини «Рус тили—коммунизм қурилиши даврида СССР халқлари алоқасининг қудратли воситаси» деган темага бағишлади. Тарих фанлари кандидати Д. Валиева чет эл Шарқининг Ўзбекистонга қўшни бўлган мамлакатларида рус тилини ўрганишга бўлган қизиқишнинг ошиб бораётганлиги ҳақида гапириб берди.

Сессияда улуғ рус халқининг тилини ўрганиш билан боғлиқ бўлган бошқа муҳим проблемалар ҳам муҳокама қилинди. Тарих фанлари кандидати Р. Х. Аминованинг Ўзбекистонда тарих фанининг тараққиётида рус тилининг роли ҳақида, филология фанлари кандидати Ф. К. Камоловнинг ўзбек тилини илмий жиҳатдан ўрганишда рус олимларининг роли тўғрисида деган докладлари тингланди. (ЎзТАГ).

САВДО ТЕМАСИДА

ЎТМАС МОЛЛАР ҲАҚИДА

Дам олиш куни эди. Тошмат ака ўзига байрам кунлари, меҳмонизломга борганда киядиган костюм олмоқчи бўлди. У шаҳардаги магазинларни айланиб, бормаган жойи, кирмаган дўкони қолмади. Лекин нима қилсинки, дидига мос келадигани йўқ. Бирининг ранги ёқмаса, иккинчисининг тикилиши яхши эмас. Ниҳоят, шаҳардаги энг йирик магазинлардан бири — Киров кўчасидаги «Таштекстильшвейобувьторг»га қарашли 64-магазинга кирди. Аммо, бу ердаги костюмдан ҳам ўзига муносибини тополмади.

— Шу қора, тўқ жигарранглардан бошқаси йўқми? Газмол магазинларидаги ранг-баранг моллардан тикишса бўлмайдими? Яна ҳаммасининг размери 52, 54 экан. Кичикроғидан ҳам борми? — сўради у хуноб бўлиб.

— Биз берганини сотамиз-да. Нега бизни койийсиз, директоримизга учрашинг, балки омборда сизга ёқадигани топилиб қолар.

Тошмат ака магазин директори ўрток Д. Мақсудовга мурожаат қилди:

— Қани энди, сиз қидирган хилма-хил, ҳаммабоп костюмлар бўлса-ю, сотиб харидорларнинг кўнглини олсак, деди директор. — Яхшиси, 1-тикув фабрикасининг директори ўрток Хўжаевга бир учрашмайсизми. У киши харидорлар талабини ўрганаётган эмишлар деб эшитдик...

— Ия, ўзларинг айтсаларинг бўлмайдими?! Ахир бу сифатсиз, беўхшов тикилган, нархи қиммат молларни ким олади?

Директор хижолат тортиб, индай олмади, Тошмат ака бўлса бир кун вақти бекор ўтганига ачиниб «аттанг» дея уйига жўнади...

Тошмат ака каби шаҳар магазинларини кезиб кўнглига ёққан кийим-бош тополмай ранжиётган харидорлар ёз эмас. Бежирим тикилган шим-пиджакни ҳамма ҳам сотиб олгиси келади. Лекин пойтахтимиздаги 1-тикув фабрикасида стандартни пеш қилиб, харидорлар диди, талаби ҳисобга олинмаяпти. Биргина юқорида айтилган магазинда бу фабриканинг 1961 йил ишлаб чиқарган 250 минг сўмлик моли ўтмай ётибди.

Шунингдек ўтган йили Қўқондаги Охунбобоев номли тикув фабрикасидан келтирилган ва узоқ вақт магазин полкасида ётган 10 — 11 сўмлик эркаклар кўйлагининг нархи 7—8 сўмга туширилиб, нархи камайтирилган моллар дўконига топширилди. Тошкентдаги 2-тикув фабрикасида тикилган 50 та хотин-қизлар кўйлаги ҳам сифатсиз ва хунук бўлганлиги учун нархи 8 сўм 44 тийиндан 5 сўм 32 тийингача туширилди. Ҳа, айтишга осон, ўйламаганликлари, харидорлар дидини ҳисобга олмаганликлари туфайли Қўқон, Тошкент тикувчилик фабрикаларида тикилган кийим-кечаклардан биргина шу магазиннинг ўзида 30319 сўмлигининг нархи камайтирилди.

Ёки пойафзал савдосини олиб кўрайлик. Кўпгина пойафзал магазинларига кирсангиз қуйидаги жавоб-муомаланинг гувоҳи бўласиз.

— «Скороход» туфлилардан борми? — деб сўрайди харидор.

— Йўқ, фақат Тошкент 1-пойафзал фабрикасининг маҳсулотидан бор,— деган жавобни қайтаради сотувчи.

— Нега, кам олаяпсизларми?

— Йўқ, «Скороход»ни қўйишмайди, ўзимизники эса кўпинча ўтмайди.

Яқинда бир қизиқ иш бўлди: 63-пойафзал магазини Чирчиқ пойафзал фабрикасидан юборилган 400 жуфт чувакни олди. Рангини кўрсангиз ҳайрон қоласиз, тухум бўялганида чала қолиб, ола-кура бўлади-ю, худди шунинг ўзгинаси. Шунинг учун брак қилинди. Шундай чуваклардан Марказий универмаг ҳам 2 ярим минг жуфт олган экан. У ҳам қайтариб юборибди.

Шаҳар магазинларида мол йўқ эмас. Мол кўплигидан полкаларга сиғмайди, омборларда ҳам тахланиб ётибди. Аммо бу товарлар 5—10 йил илгариги модалар бўйича ҳали ҳам кўплаб ишлаб чиқарилаётгани туфайли магазинлардан яна фабрикага қайтарилаётир. Ишга шунчалик масъулиятсизлик билан қараб, сон кетидан қувиб, сифат эсдан чиқарилаётгани эса ҳам харидорларни ранжитмоқда, ҳам давлатга катта зарар етказмоқда. Харидорлар ўз истакларини таклифлар дафтаригагина ёзиб, талабларининг қондирилишини кутмоқдалар.

Мана, Марказий универмагдаги «Шикоят ва таклифлар» дафтари. Уни варақлаб чиқсангиз «Нега Тошкентдаги 3-тикув фабрикаси нақшланган материалдан кўклам ва ёзлик қулай фасондаги кўйлаклар ва сарафанлар тикмайди», «Нега турли размердаги арзон шим-костюмлар йўқ», «Нега...» каби саволларни ўқийсиз.

Ҳақиқатан ҳам нега шундай? Ахир не-не чиройлик газмоллар магазинларда тўлиб-тошиб ётибди-ку. Нега шу куннинг нафаси билан иш қилинмайди?! Саноат моллари магазинларида сотилаётган шинам, чиройлик материаллардан ёмон қилиб тикилган қўпол ёки тор, беўхшов кийимликларни кўриб ким ранжимайди дейсиз?

Доқиюнусдан қолган стандарт модалар ўрнига бежирим тикилган, ҳаммаға ҳам манзур бўладиган кийим-кечак ва пойафзалларни кўпайтириш мумкин эмасмикин?

Р. МУРОДОВ,
З. ШОКИРОВ.

АҲДИГА ВАФОДОРЛАР

Плавикошпат комбинатининг коллективи етти йилликнинг тўртинчи йили топшириғини муваффақиятли бажариш учун курашиб, барча имкониятлардан унумли фойдаланмоқда. Комбинат биринчи кварталда эришган ютуқлари учун Ўзбекистон Совнархози ва республика касаба союзлари Советининг кўчма Қизил байроғи ва биринчи пул мукофотини олишга сазовор бўлган эди. Ишчилар янада баланд руҳ билан меҳнат қилиб, апрель ойи планини ҳам муддатидан илгари бажардилар. Бу ютуқларни қўлга киритишда комбинат коллективи ўртасида кенг авж олган коммунистчасига ишлаб, коммунистчасига яшаш ҳаракати катта роль ўйнамоқда.

Ҳозир 4 та цех ва 6 та бригада коммунистик меҳнат коллективи номини олиш учун курашаяпти. Бир цех, икки смена ва бир бўлим яқинда аҳа шу фахрли номни олишга муяссар бўлди. Ўрток Л. Старчуков бошлиқ коммунистик меҳнат сменаси мусобақада биринчи ўринда бормоқда. Ишлаб чиқариш топшириқларини ҳар доим ортиғи билан сифатли қилиб бажариш бригада аъзоларининг одати бўлиб қолган.

Коммунистик меҳнат зарбдорлари — бойитиш фабрикасининг флотатори С. Колотова, М. Максименко, автотранспорт цехининг шофери С. Исломов каби ўртоқлар ишда юқори кўрсаткичларга эришаётирлар.

Коллектив йиллик планни 25 декабргача бажариш ва пландагидан ташқари ўнларча минг сўмлик маҳсулот тайёрлашга аҳд қилган. Комбинат меҳнат аҳлининг бу ваъдаси қатъийдир.

Т. ЙЎЛДОШЕВ,
Ш. ХОЛМАТОВ,
Урта Чирчиқ райони.

Печларда — газ

Бекобод шаҳри аҳолиси Бухоро табиий газидан кенг фойдаланмоқда. Шаҳардаги кўпгина корхоналарда бу арзон ёқилғи ишлатилиши натижасида мазут, кўмир ва бошқа хомашёлар кўплаб тежаб қолинмоқда. Ҳозир Ўзбекистон металлургия заводининг мартень печлари, Бекобод цемент комбинати, шаҳардаги темир-бетон заводи, нон, пахта тозалаш ва ғишт заводларида зангори ёнилғи ёнмоқда.

Аҳоли яшайдиган хонадонларда ҳам газдан борган сари кенг фойдаланилмоқда. Яқин кунларда металлурглар посёлкасидаги 81-квартал аҳолиси ҳам бу газдан фойдалана бошлайди.

Н. АҲМАДАЛИЕВ.

ФИДОКОРЛАР

Жаҳон Бадалов, Файзулла Дўсбеков, Илёс Тошқулов ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ғўза парвариши, айниқса, қизғин. Ҳар гектар ердан 30—40 центнердан «оқ олтин» ундиришга бел боғлаган бу бригадаларнинг аъзолари ўз сўзларининг устидан чиқиш учун ҳамма чораларни кўрмоқдалар.

Ёмғирдан кейин пайдо бўлган қатқалоқни юмшатишга дарҳол киришилди. Бу соҳада Ашур Холов, Қумри Қамарова, Абдулла Ўролов, Қондигул Болбекова ўртоқлар кундалик топшириқни 130—150 процентга етказиб бажармоқдалар.

Сирдарё районидаги Карл Маркс номли колхоз азаматлари ана шундай меҳнат қилмоқдалар. Колхоз ўтган йили 1250 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 31 центнердан «оқ олтин» етиштирган эди. КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларига амалий иш билан жавоб беришга аҳд қилган колхозчилар бу йил ҳар гектар ердан 35 центнердан ҳосил етиштириш учун курашмоқдалар. Бунинг учун ҳамма имконият бор. Чигит экиш зўр уюшқоқлик билан ўтказилди. Катта майдонларга квадрат-уялаб чигит экилди.

Квадратлар тобора яшнаб, ғўза қатор ораларига ишлов бериш кундан-кунга авж олмоқда.

У. МАМАСОЛИЕВ.

САЛОМАТЛИК ПАРКИ

Тошкентнинг энг баҳаво, хушманзара ерига жойлашган «Победа» истироҳат боғи базасида саломатлик парки ташкил этилди. Паркка кираверишингизда унинг харитаси осиб қўйилган. Унда қаерда қандай пунктлар жойлашганлиги аниқ кўрсатилган.

Мана, чап томонда «теренкур» сўзлари ёзилган кўрсаткич турибди. Салқин аллея бўйлаб шу томон борар экансиз, кичик павильонда худди ўзбек пиёласи шаклида ишланган вазада Тошкент минерал суви фонтандай отилиб турибди. Унинг ёнидан ўтиб «теренкур» пунктига кириб борасиз. Бу ерда медицина пункти жойлашган. Унда даволовчи врач, медицина ҳамшираси хизмат қилади. Ҳар бир дам олувчи аввал врачга мурожаат қилиб, унинг маслаҳати бўйича чўмилиш, қуёшда чиниқиш, боғнинг қаерида кўпроқ ҳордиқ чиқариш ҳақида кўрсатма олади. Сўнгра шу асосда янги қурилган пляждами, тинч дам олиш зонасидами дам олиши мумкин. Бунинг учун паркда ҳамма имкониятлар мавжуд.

Паркнинг атр гуллар аллеясида хилма-хил, кўзни қамаштирадиган жуда чиройли, хушбўй гуллар етиштирилган. Бу ерда доимий ишлаб турадиган гуллар виставкаси очилган.

Энди паркнинг кўл тарафига ўтайлик. Бу ерда кўпинча ёшлар катерларда сайр қиладилар, яйраб чўмиладилар, ундан чиқиб қуёшда тобланадилар. Улар учун ҳам медицина пунктлари ишлаб туради. «Хушчақчақ зонада» ёшлар қуйлайдилар, рақсга тушадилар, ҳаво каруселида қувнаб учадилар.

Кўлнинг чап қирғоғида минг кишига мўлжалланган янги пляж бор. Меҳнаткашлар катта сувда чўмиладилар, сўнгра пляжда қуёшда тобланадилар. Бу ерда ҳам ўнта моторли қайиқ ишлайди. Бу жойларнинг ҳаммасидан фойдаланадиган дам олувчилар медицина ходимларининг назоратида бўладилар.

Боғни соғломлаштириш паркига айлантиришда Киров район меҳнаткашлари, шаҳардаги медицина илмий-текшириш институтлари ва «Тошсовет» шифохонасининг коллективлари катта ёрдам бердилар ҳамда физиотерапия мутахассислари билан таъминладилар. Бу хилдаги парк пойтахтимизда биринчи бор ташкил этилди. Кишиларнинг соғлигини сақлашда унинг аҳамияти каттадир. Соғломлаштириш паркига марҳамат қилинг.

Ф. УСМОНОВА.

Босилмаган хабарлар изидан

Уқувсиз раҳбар ишдан олинди

Калинин район 48-саккиз йиллик мактабда таълим-тарбия ишлари мутлақо талабга жавоб бермайди. Ўқувчиларнинг ўзлаштириш даражаси жуда паст. Мактаб директори Йўлдош Турғунов ўқув тарбия ишларини яхшилаш ўрнига кўз бўямачилик билан шуғуллананди. Мактаб бўйича ўзлаштириш 70—80 процентдан ошмаса ҳам, район халқ маорифи бўлимига ўзлаштириш 95 процент, деб ҳисобот топширади.

Ўқитувчиларнинг иши устидан контроллик йўқ, шу сабабли улар жавобгарликни сезмайдилар. Ўқитувчиларнинг малакасини ошириш масаласига ҳам панжа орасидан қаралмоқда.

Бизга юқоридаги мазмунда ёзиб юборилган хатни редакция текшириш ва чора кўриш учун район партия комитетига юборган эди. Шу хатга олинган жавобни босаётирмиз.

«Хат юзасидан текшириш ўтказилганда унда кўрсатилган фактлар тўла тасдиқланди. Текшириш натижалари район партия комитетининг бюро мажлисида муҳокама қилинди.

Таълим-тарбия ишларини издан чиқаргани учун мактаб директори Йўлдош Турғунов вазифасидан бўшатилди ва унга учёт карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилинди.

Мактаб илмий бўлимининг мудири Абдурасул Тўлабоев директорнинг бундай хатти-ҳаракатларига келишувчилик билан қарагани учун вазифасидан бўшатилди.

Мактабда ўқув-тарбия ишларини яхшилаш юзасидан конкрет тадбирлар белгиланди.

Калинин район партия комитетининг секретари Р. АЛЬЖОНОВ».

КОММУНИСТИК ТАРБИЯНИНГ АЖРАЛМАС ҚИСМИ

Ёш авлодни ҳар томонлама билимли ва маданиятли қилиб вояга етказишда нафосат ёҳуд эстетик тарбия муҳим ўрин тутади. Болаларда жамият ва табиат гўзалликларига нисбатан эстетик туйғу уйғотиш, ҳаётдаги ва санъатдаги гўзалликни кўра билиш ҳиссини ошириш ва бадиий дидни шакллантириш масалалари коммунистик тарбиянинг ажралмас қисмидир. Шу сабабли эстетик тарбияга мактаб педагоглар коллективининг муҳим вазифаларидан бири деб қаралади.

Янги инсоннинг шаклланиши тўғрисида гапирар эканмиз, партиямиз янги Программасида айтилганидек, ўқувчиларнинг фан асосларини эгаллашларини таъминлаш билан бирга, уларнинг эстетик тарбиясига ҳам катта аҳамият беришимиз лозим. Коммунизм қуриш Программасига амал қилган ҳолда ўқувчиларга маданият, санъат соҳасидаги халқ меросини ўргатишга, совет санъаткорларининг ўлмас асарларини ёш авлоднинг онгига сингдиришга эришиш даркор.

Эстетик ҳис болаларда жуда эрта бошланади. Машҳур педагог А. С. Макаренконинг болани чақолоқлик давриданоқ эстетик жиҳатдан тарбиялай бошлаш ҳақида маслаҳат берганлигининг боиси ҳам шунда. Боланинг ёши катта бўлган сари эстетик диди ҳам шаклана боради. Мактаб ўқувчилари эса турмуш эстетикасини ҳосил қила бошлаган ёшлардир.

Мактабимизнинг педагоглар коллективи ўқув-тарбия ишларини турмуш эстетикаси билан боғлаб олиб бораётир. Ўқув йили бошидаёқ бу соҳада йил давомида амалга ошириладиган ишлар плани тузиб чиқилган эди. Тарбия ишлари белгиланган режалар асосида олиб борилмоқда. Бу муҳим вазифани амалга ошириш учун синфдан ташқари ишлар, хусусан тўгарак машғулотларидан кенг фойдаланмоқдамиз.

Ҳозир мактабимизда музика, хор, рассомчилик, бадиий ўқиш ва бадиий каштачилик тўгараклари ишлаб турибди. Ўқувчилар тайёрлаган ишлар асосида виставкалар ташкил этилмоқда.

Ўқувчиларга нафосат тарбияси бериш завқли меҳнат эстетикаси билан чамбарчас боғлиқ масаладир. Чунки, ёш авлодда меҳнат кўникмасини ҳосил қилишда унинг роли каттадир.

Синф хоналарини озода сақлаш, ўқувчилар кучи билан мактаб атрофини кўкаламзорлаштириш, гулзорлар барпо этиш каби ишлар ҳам меҳнат эстетикасига киради. Шунингдек, ўқувчини тоза кийиниш, тартибли овқатланиш, дарсхонани дид билан жиҳозлаш ва кишилар билан хушмуомалада бўлишга ўргатувчи турмуш эстетикасидан ҳам кенг фойдаланилмоқда.

Эстетик тарбияда китобнинг ҳам роли муҳимдир. «Болалар китоби тарбия учун ёзилади, — деган эди улуғ рус танқидчиси В. Г. Белинский,—тарбия эса катта иш: у билан кишининг тақдири ҳал қилинади». Шу туфайли китобга муҳаббат уйғотиш соҳасида анчагина ишлар қилинди. Ҳозир бизда мактаб кутубхонасидан ташқари ҳар бир синфнинг ўзида китоб полкаси бор ва уларнинг сони тобора ортиб бормоқда.

Ўқув-тарбия ишларида нафосатни, гўзалликни севишнинг бошқа жуда кўп формаларидан фойдаланиш мумкин. Аммо, аслини олганда, кўпгина мактабларда, жумладан бизнинг мактабимизда ҳам бундай қилинмаётир.

Аввало «Мактабларда тарбиявий ишларнинг тахминий программаси»ни олиб кўрайлик. У эстетик тарбия ишлари учун ягона қўлланма бўлиб хизмат қилмоқда. Программанинг «Маданий эстетика асослари» қисмида ўқувчилар қандай эстетик фазилатларга эга бўлишлари санаб ўтилган. Бироқ, унда ўқувчиларда эстетик дидни ўстириш борасида бир оғиз ҳам сўз айтилмаган. Ваҳоланки, болаларда жамият ва табиат гўзалликларига нисбатан эстетик ҳис-туйғу уйғотиш, бадиий асарлар юзасидан фикрлаш қобилиятини ошириш ва билим доирасини кенгайтириш эстетик дид билан боғлиқ масалалардир.

Шундай экан, ўқувчиларга санъат ҳақида қисқача ва юзаки билим бериш билан чекланиб қолиш ярамайди. Балки, ёш авлодни бадиий асарлар билан кўпроқ таништириб, уларда эркин фикрлаш қобилиятини оширмоқ даркор.

Бизда ашула, расм ва адабиёт дарслари бўйича ўқув программалари бор. Аммо, ашула ва расм дарслари ҳафтасига бир марта ўтказилади. Хўш, шу дарсларнинг ўзида ўқувчи ўтилаётган темалар бўйича атрофлича билимга эга бўлаоладими? Йўқ, албатта. Шунинг учун ҳам эстетика билими талабларига мос янги ўқув программасини тайёрлаш лозим.

Атоқли санъат арбобларининг ҳаёти ва ижодига бағишланган оммабоп брошюралар кам нашр қилинаётганлигини ҳам айтиб ўтиш керак. Бу хилдаги брошюраларнинг, айниқса ўзбек тилида жуда кам босиб чиқарилаётганлиги ачинарли бир ҳолдир. Шунингдек, шу чоққача эстетик тарбияга бағишланган дарслик ва қўлланмалар ҳам йўқ. Ваҳоланки, бу дарслик бизга сув билан ҳаводек зарур.

Эстетик тарбияга ўқувчиларни қизиқтириш, нафосат тарбиянинг турли йўлларидан кенг фойдаланиш лозим. Чунки таълим-тарбия ишларининг намунали йўлга қўйилиши кўп жиҳатдан ана шунга ҳам боғлиқдир.

М. РАШИДОВ,
Тошкентдаги 101-мактаб илмий бўлимининг мудири.

ТАНҚИД ВА ТАҚРИЗ

ҚАҲРАМОНОНА КУРАШ САҲИФАЛАРИ

Ўзбекистон ССР Давлат нашриёти тарих фанлари кандидати М. Х. Назаровнинг «Туркистон интервенция ва гражданлар уруши даврида» *) номли китобини босиб чиқарди. Асар 1918—1920 йилларда Туркистонда Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш учун халқимизнинг қаҳрамонона курашини тасвирлайди.

Туркистонда гражданлар уруши ҳақида кўпгина асарлар ёзилган. Лекин бу проблеманинг бир қатор муҳим масалалари ҳамон яхши ёритилмасдан келди. Айниқса, гражданлар уруши даврида Туркистон коммунистларининг фаолиятлари пухта ўрганиб ишлаб чиқилмаган эди. М. Х. Назаровнинг китоби бу соҳадаги камчиликни тўлдиришга хизмат қилади.

Асарда Туркистонда чет эл ҳарбий интервенцияси ва ички контрреволюцияга қарши курашда турли фронтларнинг вужудга келиши ва уларнинг тугатилиш тарихи, ўлкада Қизил Армия қисмларининг ташкил топиши ва унда маҳаллий аҳолининг иштироки, Хива ва Бухоро халқларининг хонлик зулмидан озод қилиниши ва бошқа муҳим масалалар баён этилган.

Кўпгина муҳим архив ҳужжатлари асосида автор Туркистон Коммунистик партиясининг фаолиятини тўғри таҳлил қилиб берган. Илгарилари бир қатор тарихчилар ўртасида Туркистон ўлка партия комитети Мусулмонлар бюроси тўғрисида нотўғри хулосалар бор эди. Баъзилар, Мусулмонлар бюроси Ўрта Осиёда буржуа миллатчилигининг ўчоғидир, деб кўрсатдилар. Воқеликка сира тўғри келмайдиган бундай нотўғри хулосалар М. Х. Назаров китобида муфассал кўриб чиқилган. Автор партиянинг Совет Шарқида ленинча миллий масалани амалга оширишдаги ўзига хос иш формаларидан бири Мусулмонлар бюроси эканлигини таъкидлайди. «Бу бюро, — деб ёзади автор, — маҳаллий пролетариатни жипслаштиришда ва хусусан босмачиларни тор-мор келтиришда катта хизмат қилди. Мусулмонлар бюросининг фаолиятига нигилистик баҳо бериш биринчи рус революциясидан кейин Туркистонда рўй берган чуқур сиёсий процессларни тўғри тушунмаслик билан боғлиқдир».

Шу билан бирга автор Туркистон Коммунистик партиясининг миллий соҳада икки оғмачиликка қарши—улуғ рус давлат шовинизми билан, маҳаллий буржуа миллатчилигига қарши курашини кўрсатиб берган. Китобда ўлка Мусулмонлар бюроси раҳбарлигида ҳам кейинчалик миллатчилик хатти-ҳаракатлари пайдо бўлгани ва унга қарши РКП(б) Марказий Комитети раҳбарлиги остида Туркистон коммунистларининг муросасиз кураш олиб борганликлари уқтириб ўтилган.

Туркистон ўлкасида Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш масаласига, чет эл интервентлари ва ички контрреволюция хуружларини тор-мор келтиришга партиямиз Марказий Комитети ва шахсан В. И. Ленин алоҳида эътибор берди. РКП(б) VIII съезди қарорлари асосида ўлка партия ташкилотлари барча миллат меҳнаткашларини Қизил Армия сафига сафарбар қилишда амалий ишларни кенгайтира бордилар. Китобда айтилишича, Самарқанд областининг ўзидагина ҳарбий хизматда бевосита иштирок этиш ва омма ўртасида сиёсий-тарбиявий ишларни олиб бориш учун Самарқанд шаҳридан 290, Каттақўрғондан 59, Хўжанддан 115, Жиззахдан 34, Ўратепадан 258 коммунист сафарбар қилинди.

1919 йил август ойида Қизил Армия Шарқий фронтда катта бурилиш ясаган бир пайтда РКП(б) Марказий Комитети М. В. Фрунзенинг таклифига мувофиқ, мустақил Туркистон фронтини тузиш тўғрисида қарор қабул қилди. Бу тарихий воқеа ўлкада Совет ҳокимиятини мустаҳкамлашда муҳим аҳамиятга эга бўлди. Атоқли саркарда М. В. Фрунзе бу фронтнинг бош қўмондони қилиб, В. В. Куйбишев ва Ш. З. Элиава ҳарбий-революцион Совет аъзолари қилиб тайинланган эдилар.

Туркистон халқлари ҳаётидаги катта воқеалардан бири Турккомиссиянинг келиши бўлди. В. И. Ленин ташаббуси билан тузилган бу комиссия составида партиянинг атоқли арбоблари М. В. Фрунзе, В. В. Куйбишев, Ш. З. Элиава, Я. Э. Рудзутак ва бошқа ўртоқлар ишладилар. Турккомиссиянинг ўлкада Совет ҳокимияти ва партия ташкилотларини мустаҳкамлашдаги тарихий фаолияти тўғрисидаги саҳифалар айниқса диққатга сазовордир. Автор Турккомиссия тузилганга қадар бу ердаги ички аҳволни, қийинчиликларни тасвирлайди. Масалан, шу даврда Туркистонда учта ўлка партия маркази — РКП(б) ўлка комитети, ўлка Мусулмонлар бюроси ва чет эл коммунистлар ўлка комитети бор эди. Партия ва совет аппаратига кўпгина ёт унсурлар суқулиб кирган, ташкилотларда шовинизм ва маҳаллий миллатчилик кайфиятлари содир бўлаётган пайт эди.

Улуғ рус шовинизми касалига мубтало бўлганлар (Успенский, Сорокин) маҳаллий миллат меҳнаткашларининг вакилларини партия ва совет ишига жалб этишга қаршилик кўрсатардилар. Маҳаллий буржуа миллатчилиги оқимидагилар эса (Рисқулов группаси) Туркистон Автоном Республикасини Турк республикасига айлантириш, ўлка Компартиясини ҳам шу тарзда қуриш, алоҳида мусулмон Қизил Армияси тузиш каби миллатчилик руҳидаги планларни илгари сурдилар. Фронтларда ҳам аҳвол оғир, халқ хўжалиги вайрон бўлган эди. Бу касалликларни тугатишда, Туркистонда ҳарбий, иқтисодий, сиёсий ва маданий соҳадаги ишларни партиянинг ленинча сиёсати асосида, изчиллик билан олиб боришда Турккомиссиянинг катта роль ўйнагани асарда тўғри акс эттирилган.

Туркистон коммунистлари Турккомиссия ёрдамида шовинизм ва маҳаллий миллатчилик оқимларига, сепаратив тенденцияларга қарши муросасиз кураш олиб бордилар ва ленинча миллий сиёсатни амалга оширдилар. Бу соҳада 1920 йил январда бўлиб ўтган Туркистон Компартиясининг V конференцияси муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Бу конференция РКП(б) Марказий Комитети кўрсатмасига амал қилиб, илгариги ўлка партия комитетларини Туркистон Компартияси Марказий Комитетига бирлаштиришга қарор қилди.

Кўп қимматли архив ҳужжатларидан фойдаланилган ҳолда, ички контрреволюция ва чет эл интервенциясига қарши курашни уюштиришда Туркистон Компартиясининг фаолиятига китобда катта эътибор берилган.

Туркистонда, айниқса Фарғона водийсида босмачиликка қарши кураш масаласи муҳим тарихий проблемалардандир. Китобда босмачилик ҳаракатини анализ қилишда баъзи тарихчиларнинг йўл қўйган хатолари кўрсатилади ва босмачиликнинг келиб чиқиш сабаблари, синфий моҳияти очиб берилади. Авторнинг асосий диққати босмачиликни тор-мор келтиришда партиянинг самарали фаолиятини, Қизил Армия жангчиларининг қаҳрамонона кураши ва халқ оммасининг ролини ёритишга қаратилгандир.

Мамлакатимизда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабаси ва Совет ҳокимиятининг ўрнатилиши таъсирида Бухоро ва Хива хонлигида халқнинг революцион ҳаракати ўса борди. 1920 йилда бу хонликлар ағдарилди. Бухоро ва Хоразм Совет халқ республикалари барпо қилинди.

Асарда бу тарихий воқеаларнинг содир бўлишида Туркистон партия ташкилоти ва Турккомиссиянинг катта роль ўйнаганлиги баён этилади.

М. Х. Назаров китобида илгари ишлатилмаган кўп тарихий ҳужжатлар келтирилади. Булар қаторида Фрунзе, Куйбишев, Рудзутак ва бошқа давлат арбобларининг хатлари, докладлари, маҳаллий партия комитетларининг қарорлари, қўлланмалари ва бошқалар айниқса характерлидир.

Асар камчиликлардан ҳам ҳоли эмас. Масалан, 1919 йил 19 январдаги Осипов контрреволюцион исёни тўғрисида гап юритилар экан, республика партия ва совет ташкилотларининг атоқли арбоблари Шумилов, Вотинцев, Финкильштейн ва бошқа халқ комиссарларининг шу исён натижасида ҳалок бўлганликлари айтилмайди. Умуман, Туркистоннинг 14 комиссари тўғрисида ҳеч қандай маълумот берилмайди.

Китобнинг 96-бетида «Ўлка партия комитетининг фавқулодда комиссияси Чалқар станциясида олдинги позицияларни ўзбошимчалик билан ташлаб кетган Тошкент ишчи отрядини қуролсизлантирди ва тарқатиб юборди» деб айтилган. Лекин бу ҳодисанинг нима сабаб билан содир бўлгани ўқувчига номаълум бўлиб қолган. Бунга ўхшаш ноаниқликлар 95 ва 97-бетларда ҳам учрайди.

Лекин юқорида кўрсатилган камчиликлар асарнинг умумий қимматини йўқотмайди. М. Х. Назаровнинг ушбу китоби Ўрта Осиёда гражданлар уруши тарихини ва бу даврда Коммунистик партиянинг фаолиятини акс эттирган асардир.

Х. ТУРСУНОВ.
Тарих фанлари кандидати.

*) М. Х. Назаров. «Туркистон интервенция ва гражданлар уруши даврида». Ўздавнашр, Тошкент, 1961 йил.

ПАХТАКОР ЎРТОҚ!

ҒЎЗАНИ ЎТ БОСИШИГА ЙЎЛ ҚЎЙМА, ЯГАНАНИ ТЕЗ ВА СИФАТЛИ ЎТКАЗ!

☆ ☆ ☆

ВАЪДАГА ЯРАША ИШ ҚИЛИШ КЕРАК

Ўртоқ Шерекбой Ияқулов бошчилик қилаётган бригада ўтган йили пахта тайёрлаш планини бажаролмай совхозда қолоқлар қаторига тушиб қолган эди. Бу муваффақиятсизликнинг асосий сабаби ғўза парвариши даврида хотиржамлик кайфияти ҳукм сурганлигидадир. Хўш, бу йил иш қандай ташкил этилаяпти, деган савол туғилиши мумкин.

«Оққўрғон» совхозининг 9-бўлимидаги бу бригада аъзолари бу йил 133 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 28 центнердан ҳосил етиштирамиз, деб зиммаларига катта мажбурият олишган. Аммо ғўза парвариши берилган ваъдага яраша ташкил этилмаяпти. Яна ўтган йилги хотиржамлик кайфияти бошланаяпти. Бригаданинг 65 гектар майдонидаги қатқалоқ ҳанузгача йўқотилмаган. Натижада шу майдонлардаги ғўзалар ўсишдан қолмоқда. Бундан ташқари 30 гектар пахтазорни қалин ўт босган. Қатқалоқни ва ёввойи ўтларни тезроқ йўқотиш тўғрисида бригада бошлиғи ўртоқ Ияқулов сира қайғирмаётир. Дала ишлари жуда суст олиб борилмоқда. Бунинг устига бажарилаётган ишлар кўнгилдагидек бўлмаётир.

Шундай бўлишига қарамасдан бригадага бириктилган иккита тракторнинг кучидан етарли фойдаланилмаётир. Бу ҳар иккала трактор ҳам янги. Лекин, уларнинг ишида унум йўқ. Тракторларнинг бири ишласа, иккинчиси «дам» олиб туради. Бу ерда ишчи кучларидан ҳам қониқарсиз фойдаланилаётир. Кундалик график бўйича 20 киши далага чиқиб ишлаши лозим. Аммо, далада ишлаётганларнинг сони 10 кишидан ошмаётир.

Бригадада иш ана шундай қониқарсиз ташкил этилаётганлиги туфайли ҳозирга қадар бор-йўғи 70 гектардан ортиқроқ ер культивациядан чиқарилган, холос.

Бригада бошлиғи ўртоқ Ияқулов! Ҳозир хотиржамлик кайфиятига бериладиган пайт эмас, аксинча мўл ҳосил етиштиришга пухта замин яратадиган, ваъдага яраша иш қиладиган пайт. Шундай экан, сизнинг бригадангизда ғўза парваришини ҳар қачонгидан ҳам авж олдириб юбориш керак. Акс ҳолда бу йил ҳам юзингиз шувит бўлиб қолиши турган гап.

Ю. АБДУАЛИМОВ.

Ўрта Чирчиқ районидаги Энгельс номли колхозда ғўзани қондириб суғоришга алоҳида эътибор берилмоқда. Суратда: 6-бригаданинг сувчиси ўртоқ Жумабек Тошболтаев жўякларга сув тарамоқда.

М. Шевелев фотоси.

БИРЛАШГАНЛАР

Мўл ҳосилнинг сири тўғрисида сўз борганда биз тилга олаётган колхоз раиси билан қолоқ хўжаликдан келган вакил ўртасида кўпинча шундай гап бўлиб ўтади:

— Ўтган йили қанчадан ҳосил олган эдингизлар?

— Гектаридан 30 центнердан ошириб пахта топширганмиз.

— Бу йилги мўлжал қанақа?

— Ўтган йилгидан кўп бўлса бўладики, кам бўлмайди.

— Бунинг сири нимада?

— Айтарлик ҳеч қандай сир йўқ, — деб жавоб беради раис, — ҳамма гап шундаки, ҳар йили ҳам майдан кечикмасдан кўчатни бутлаб оламиз, уни пахта пишгунча тўла сақлаймиз.

Савол берувчи киши бу жавобни эшитиб мийиғида кулиб қўяди.

— Кўчат қалинлиги мўл ҳосил гарови эканлигини яхши биламиз, лекин уни охиригача сақлаб қолишга қандай қилиб эришасизлар.

— Ҳар бир яганадан сўнг карталарни тракторчиларга бириктиб қўямиз,— дейди раис,— улар пахта териб олингунга қадар шу картадаги ҳосилнинг тақдири учун жавоб беришади.

— Бизларда ҳам шундай қилинадику, — деб ҳайрон бўлади савол берувчи киши, — лекин унчалик яхши натижа бермайди.

— Участкаларни колхозчиларга ҳам бириктиб қўясизларми?

— Йўқ, ана шунисига бизда эътибор берилмайди.

— Ана энди ўзингизга келдингиз, — дейди раис, —бизда участкалар ҳам яганадан сўнг акт тузилиб, колхозчиларга бириктиб қўйилади. Ҳозир бу иш тугалланай деб қолди. Ҳар бир колхозчига 2,7 гектардан пахта майдони тўғри келади. Ҳатто ана шу участкаларнинг четларига бириктилган колхозчиларнинг, тракторчиларнинг фамилиялари ҳам ёзиб қўйилади. Колхозчи бу участкага ўзи қарайди, ғўзани ўзи суғоради, хуллас пахта пишиб етилгунча жавобгарлик унинг бўйнида бўлади.

Агар тракторчи культивация пайтида ғўзаларни шикастлантириб, унинг сонини камайтириб юборса ёки ишни сифатсиз бажарса бунинг учун жазо олади. Меҳнат кунларининг бир қисми қирқиб ташланади. Ўз навбатида ишни яхши бажарса рағбатлантириб борилади. Бу тадбир жуда яхши натижа бераяпти. Тракторчилар, колхозчилар астойдил меҳнат қилаяптилар. Шу туфайли ўтган йили ҳар бир тракторчининг ўртача ойлик ҳақи 100—105 сўмданга тўғри келди.

Колхоз раиси икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Ким Пен Хванинг бу жавобларидан унинг суҳбатдоши мамнун бўлиб миннатдорчилик билдиради.

Май ойининг ўрталари эди. Ўрта Чирчиқ районидаги ана шу машъал хўжаликнинг далаларида бўлдик. Мана, икки томони поёни йўқ пахтазор ўртасидан ўтиб бораяпмиз. Асосий майдонларга квадрат-уялаб чигит экилибди ва яхши ундириб олинибди. Тунов кунги ёмғирдан сўнг ғўзаларнинг чинбаргига чинбарг қўшилиб, янада гуркираб ўсибди. Онда-сонда тракторларга ротацион юмшатгич механизмларни тиркаб, қатқалоқни юмшатаётган колхозчиларни кўриш мумкин. Ахир қатқалоқ тўла гектарга тўсиқ. Колхозчилар ҳар гектар ерда кам деганда 100 минг туп кўчат сақлаб қолишга аҳд қилганлар. Шунинг учун ҳам ёмғирдан сўнг дарҳол қатқалоқни йўқотиш чоралари кўрилади.

— Ана шунақа, — дейди бизни далалардан бошлаб олиб бораётган колхоз агрономи ўртоқ Тен Ен Сен, — бу йил об-ҳаво шароити анча ноқулай келаяпти. Лекин колхозчиларимиз бўш келмайдилар. Чигитни ўтган йилдагидан 3 кун илгари экиб бўлдик. Апрель ойининг иккинчи ўн кунлиги охирида бўлиб ўтган совуқ 400 гектардан ортиқ ердаги униб чиққан ғўзамизни уриб кетди. Бу ерларга 3 кун деганда қайта экиб бўлдик. Ҳозир деярлик барча майдонда чигит бир текис ундириб олинди. Эрта-индин биринчи узунасига ва кўндалангига культивация тамом бўлади. Ҳар бир механизаторимиз кунига 7—8 гектар ердаги ғўзани культивация қилмоқда. Малик Субонов, Ибрай Тошбоев, Қаҳҳор Сулаймонов, Нам Син-ман ўртоқлар, айниқса, ғайрат қилишаяпти.

Агроном шу гапларни айтар экан ён томондаги картага ишора қилди, бу карталар колхознинг ўртоқ Ниёз Сарибоев бошлиқ илғор бригадасига қарашли эканлигини айтди.

Уша бригада даласи томон йўл олдик. Бригадир ҳозиргина трактор кўндалангига юриб кетган карталарда ишнинг сифатини текширмоқда.

— Тракторчимиз Нам Син-ман жуда азамат-да, — дейди у, — тушгача ғайрат қилгач эди, 4 гектар ерни қўлдан чиқарди. Хуллас кечга томон биринчи узунасига ва кўндалангига культивацияни тамомлаймиз.

Пахтазор ораладик. Ягана ҳам тугалланибди. Ҳар бир уяда 3 тадан соғлом кўчат қолдирилган. Ҳар бирида ўртача 7—8 тадан кўсак тўпланса, бригада аъзолари олган мажбуриятларини албатта бажарадилар.

Ён томондаги картага қараган эдик, эгатларда жилдираб сув оқаётганлигини кўрдик. Карталарга сувни звено бошлиғи, тажрибали сувчи ўртоқ Саримсоқов тараяпти.

— Бригадамизнинг ерлари сариқ тупроқли, сизот сувлари пастда. Шунинг учун суғоришни эрта бошлаганмиз, — дейди сувчи. — Биринчи сувни қатор оралатиб қўймоқдамиз, негаки ҳозир ғўза жуда ёш, эҳтиёт бўлмасак зарар етиши мумкин. Менинг ўзим кунига салкам бир гектар ерни суғораяпман.

Колхознинг Ли Николай, Солиқ Суяров, Холмат Бойжигитов ўртоқлар бошлиқ бригадаларида бўлганимизда ҳам ана шундай миришкор пахтакорлар билан суҳбатлашиб, уларнинг ишидан жуда мамнун бўлдик.

«Полярная Звезда» колхозининг аъзолари КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларини амалга ошириш йўлида ана шундай фидокорлик билан меҳнат қилмоқдалар. Колхозда бу йил 1520 гектар ерда ғўза ўстирилмоқда.

— Кўчат бут бўлса ҳосил мўл бўлади. Ҳар гектар ерда камида 100 минг туп кўчат сақлаб қоламиз.

Колхозчиларнинг шиори ана шу. Бунинг учун ҳамма чоралар кўрилмоқда. Энг муҳими шуки, бу ерда бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун жавоб беради. Карталарнинг, участкаларнинг тракторчилар ва колхозчиларга тақсимлаб бириктиб қўйилганлиги мўл ҳосилнинг гаровидир.

Бундан ташқари яна бир қатор тадбирлар кўрилди. Сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш ва қўшимча сув ресурсларини қидириб топиш йўллари аниқланди. Тўртта коллектор зовур қазиб қўйилди. Бу зовурларга сув тўлганида ундан ғўзани суғоришда фойдаланилади. Шунингдек сув ҳар бир далага навбати билан қўйилади.

Ғўзани ёшлигида озиқлантиришга ҳам катта аҳамият берилмоқда. Биринчи культивация билан бирга ҳар гектар ерга 110—120 килограммдан ўғит солинди.

Ўтган йили бир центнер пахтанинг таннархи 20 сўмга тўғри келган эди. Бу йил уни 18 сўмга келтириш мўлжалланади. Ана шу мақсадда механизациядан кенг фойдаланилади. 720 гектар ернинг пахтаси машина теримига мослаб парвариш қилинмоқда. Пахта териш машиналари ва кадрлар ҳозирданоқ тахт қилиб қўйилди.

Бирлашган ўзар, деган гапнинг нақадар тўғрилигини ача шу колхоз пахтакорларининг мисолида кўрса бўлади. Улар бир жон, бир тан бўлиб янги марраларга интилмоқдалар.

Н. РИХСИЕВ.

КЎРИБ ҚУВОНАСИЗ

Кўчатлар гўё ипга чизилгандек бир текис. Азаматларнинг фидокорона меҳнат қилиб, чигитни бир текис ундириб олганликлари шундан кўриниб турибди.

Шу кунларда пахтазорда иш янада қизғин. Бригада аъзолари ҳар гектар ерда кам деганда юз минг туп кўчат сақлаб қолишга аҳд қилган ҳолда фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Мирзажон Исоқов, Мустафо Аметов каби ўртоқлар дала ишларини бажаришда бошқаларга ўрнак кўрсатаяптилар.

— Ўтган йили ҳар гектар ердан 33 центнердан ҳосил топширган эдик, — дейди бригадир ўртоқ Жумабой Пўлатов, — бу йил 40 центнерчилар ҳаракатига қўшилдик. Ҳамма майдонимиз кузда сифатли шудгор қилиниб яхоб берилган, 8—9 тоннадан ўғит солинган эди. Чигитни 60×45 схемасида квадрат-уялаб экканмиз. Уни ернинг табиий намига ундириб олдик. Эндиги бутун диққат-эътиборимиз ҳар туп ғўзани меҳр билан парвариш қилиб, мўл ҳосил етиштиришга қаратилган.

Бекобод районидаги 1-«Далварзин» совхозининг ўртоқ Пўлатов бошлиқ бригада аъзолари КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларига амалий иш билан жавоб бермоқдалар. Ғўзани узунасига ва кўндалангига культивация қилиш сифатли ўтказилмоқда. Картанинг тупроқ шароитига қараб яганалаш ҳам бошлаб юборилди.

К. БЕГМОНОВ.

СУВДАН ҚУРУҚ ЧИҚМОҚЧИ БЎЛАЁТГАНЛАР

Бегона ўтлар қоплаган карталарни кўздан кечириб борар эканмиз, бригада бошлиғи ўртоқ А. Эргашевга дуч келдик.

— Еримиз энг ҳосилдор ҳисобланади,— дейди Абдураим ака,— Кўраяпсизми, ҳаммаси қора тупроқ, бўрсиллаб ётипти. Лекин кўчатларни ғумай бўғиб қўйдида.

— Нега шундай бўлди, Абдураим ака?

— Э, нимасини айтасиз. Аъзоларимизнинг кўпи ёш болали аёллар.

— Ундай бўлса яслингиз кичкинтойлар билан жуда гавжум бўлса керак-а? Қани, уларнинг олдига бир борайликчи.

— У ерга бориш учун анча вақт керак-да. Ҳу анави қишлоқнинг ичида,—деди бригадир ва қўлини бигиз қилиб уч-тўрт километр наридаги дарахтзорни кўрсатди.

— Яслининг шароити қалай?— сўрадик ундан.

— Қандай бўларди, бригадамиз учун алоҳида ясли биноси йўқ. Ростини айтсам, жуда қийналаяпмиз. Колхозчиларнинг бир уйини ўзимизча ясли қилиб олганмиз. Ишлаш жойимиз узоқ.

— Далада ишлаётганларга иссиқ овқат бериладими?

Бу саволга ҳам салбий жавоб олдик.

Ана шундай камчиликларнинг гувоҳи бўлиб К. Душабоев, Ғ. Худойбердиев ўртоқлар бошлиқ бригадаларга ўтдик. Бу ердаги аҳвол 8-бригададагидан ҳам ёмонроқ эди. Колхознинг биронта ҳам бригадасида кўчма ясли ташкил этилмаган. Далада иссиқ овқат йўқ. Колхозчилар тушда ўз уйларига бориб овқатланиб келадилар.

Хўш, бу хўжалик шунчалик камбағал дейсизми. Келинг, яхшиси, колхоз даромади қаерларга ва нималарга сарф бўлаётганлигини кўрайлик.

Ўтган йили 24 минг 853 сўмлик турли уруғлик сотиб олинди. Наҳотки, маккажўхори, беда, лавлаги ва бошқа уруғларни колхознинг ўзида етиштириш мумкин бўлмаса?! Лекин уруғлик сотиб олингани билан унинг қадрига етилмади. Колхоз пулига келган уруғлик сарфланган 95 гектар ернинг умри бекорга ўтди, атиги 3135 центнер силос олинди. Негаки, экин ўз ҳолига ташлаб қўйилди, ўт босиб кетди. Лавлаги экилган ердан эса ҳосил олинмади. Натижада молларга ем-хашак етишмади. Четдан 16 минг 868 сўмлик ем-хашак сотиб олинди.

Борди-ю, экиннинг қадрига етиб, яхши парвариш қилинганда эди, хўжалик бундай зарар кўрмасди. 95 гектар маккажўхорининг ҳар гектаридан 400 центнердан силос, лавлагидан эса 200 центнердан ҳосил олинганда 38 минг центнер силос, 2 минг центнер лавлагига эга бўлинарди. Бу миқдор сўйилган вазнда 460 центнерга яқин гўшт етиштириш имконини берарди-ку.

Колхоз марказида ҳашаматли бино қомат кериб турипти. Бу клубнинг фақат умумий зали 36 минг 900 сўм билан битар эмиш. Тўғри, колхоз учун бундай клуб керак бўлади. Лекин биринчи навбатда ёш болали оналар учун ҳар бир бригада даласида энг қулай жойга шинамгина ясли биноси қурилгани яхши эмасми?

Колхоз бошланғич партия ташкилотининг секретари ўртоқ Т. Ҳамроев: «Марказда 12 минг 600 сўм сарфлаб, қулинг ўргилсин ясли қурдик, энди ундоқ қилодурмиз, бундоқ қилодурмиз» дейишдан нарига ўтмаяптилар. Тўғри, болалар яслиси битказилиб, кўзни қамаштиргудек қилиб қўйилганига анча бўлди. Лекин эшикка солиб қўйилган отнинг калласидай қулфнинг калиди йўқотиб қўйилганга ўхшайди.

Ҳозирги ғанимат кунларда ғўза парвариши ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Колхоз раҳбарлари ғўза парваришини кучайтириб юбориш, кўчатларни қондириб суғоришни тез уюштириш ўрнига, пилламиз бошимизни айлантириб қўйди, дейиш билан ўзларига тасалли бериб турибдилар. Ахир, илғор хўжаликлар пилла тайёрлаш планини бажариш билан бирга, дала ишларини ҳам қойил қилаяптилар-у.

25 та агрегатдан тўрттаси культиватор йўқ баҳонаси билан чеккага чиқариб қўйилган. Қолганлари эса унумли ишламаяпти. Ишлаётган агрегатларга хўжакўрсингагина «СУЗ» осилган. Амалда кўчатлар озиқлантирилмаяпти. Минерал ўғит йўқ дейсизми? Бор. Келтирилган ўғитлар қандай тахланган бўлса, шундайлигича турибди. Қўл тегизилгани йўқ. Колхоз раиси ўртоқ И. Ҳайдаров: «Ҳозир ўғит бермаймиз, чунки ғўзаларимизни ўт босиб кетган. Ўғитнинг қувватини ана шу ўтлар сўриб қўяди»,— дейди. Ўртоқ раис, гапингиз тўғри. Лекин, ўша ўтларни қисқа вақтда йўқ қилиб, кўчатларни тезроқ озиқлантириш ҳақида қайғираяпсизми? Албатта, йўқ. Бундай ҳолда бегона ўтларни қуритганингизча вақт ўтиб кетади-ку. Кечикиб озиқлантирсангиз, ғўзангиз ғовлаб, кузгача кўм-кўк бўлиб тураверади. Оқибатда ўтган йилдагига ўхшаб планни бажара олмасдан уялиб қолишингиз мумкин.

Пискент районидаги «Гулистон» колхозининг раҳбарлари, етти йилликнинг тўртинчи йилида юзимиз ёруғ бўлсин десангиз, далада меҳнат қилаётган механизатор, сувчи ва ҳар бир деҳқонга етарли шароит яратиб беринг. Мавжуд механизацияни тўла ишга солинг. Ариқда оқиб ётган сувнинг бир томчиси ҳам бекорга сарф бўлмасин. Бутун куч экилган экинни яхши парвариш қилишга қаратилсин. Шундагина ҳар гектар ердан мўлжаллаган 25 центнер «оқ олтин»ингизни кўтара оласиз. Гўшт мўл, сут кўп бўлади.

С. ШОКАРИМОВ.

«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

БАЛАНД КЎТАР МУСОБАҚА БАЙРОҒИН

Ассалом тошкентли моҳир пахтакор,
Ассалом қўли гул, уста миришкор.
Ўзингсан пахтадан тоғлар яратган
Чўлларга човт солиб, шуҳрат таратган.
Номинг улуғ шарққа машъал Тошкентсан,
Бедов миниб пойгаларда ошгансан.
Ленин нишон яшнаб турар кўксингда,
Ваъданг қатъий, доим турсин эсингда.
503 минг тонна бу йил қароринг,
«Оқ олтин» бойлигинг, номус ва оринг.
Пахтазордан чиқди минглаб чеварлар
Чин забардаст, асл меҳнат севарлар.
Кенг жаҳонга донг таратди Турсуной,
Меҳнатда чиниққан ойдайин чирой.
Шарофат, Саодат тилларда достон,
Сен яратдинг чўлда обод Гулистон.
Йўл очдинг ҳар ерда машина учун,
Кўрсатди далада оловкор кучин.
Ўрнак олинг Тюпко, Ҳакимполвондан,
Пахтазор машъали марди майдондан.
Оққўрғондан чиқди машҳур Тошмамат,
Элим деди, унга дилдан: — чин раҳмат!
Сирдарёдан наъра тортса Жавод шер,
Овозини эшитади ҳамма ер.
Гектар тўла бўлсин ҳар бир колхозда,
Қолмасин бу асло қоғозда, сўзда.
Битта ҳам кўчатсиз уя қолмасин,
Баҳодир колхозчи асти толмасин.
Бутун куч техника далада бўлсин,
Ғўзалар гуркираб, яшнаб гулласин.
Ҳар минут ғанимат унутманг зинҳор,
Мўл ҳосил устаси шонли пахтакор.
Билинг ҳозир кўклам, ҳар дам ғанимат,
Ҳар кўчатга қўйинг меҳру-муҳаббат.
Толалардан кўтарилсин хирмонинг,
Юракларда ҳеч қолмасин армонинг.
Вақтида сув тара ичсин қониқиб,
Ўғит бер қолмасин яна толиқиб.
Пахтакор меҳнатда намуна кўрсат,
Дадил бўл, бўшашма, ўтмасин фурсат.
Ассалом Тошкентли азиз пахтакор,
Мирзачўл бағрига келтирдинг баҳор.
Порлаткин яна ҳам зафар чироғин,
Баланд кўтар мусобақа байроғин.

Акмал ПЎЛАТ.

Область районларида ва ишлаб чиқариш бошқармаларида пилла тайёрлашнинг бориши тўғрисида 22 майгача бўлган МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар ва ишлаб чиқариш бошқармаларининг номи	Бир кунда	Мавсум бошидан бери
Пискент	2,7	85,7
Оққўрғон	0,7	78,9
Бўка	1,3	76,0
Ўрта Чирчиқ	1,0	59,7
Чирчиқ бошқармаси бўйича	**1,5**	**75,3**
Калинин	**1,2**	**102,8**
Оржоникидзе	0,4	92,1
Оҳангарон	4,6	45,7
Бўстонлиқ	3,2	31,0
Тошкент бошқармаси бўйича	**1,8**	**77,0**
Чиноз	1,6	77,4
Қуйи Чирчиқ	3,5	77,0
Янгийўл	3,4	71,3
Юқори Чирчиқ	4,1	64,0
Янгийўл бошқармаси бўйича	**3,3**	**70,7**
Сирдарё	3,1	85,5
Гулистон	1,2	84,9
Комсомол	1,6	83,0
Сирдарё бошқармаси бўйича	**2,3**	**84,8**
Бекобод	0,8	91,7
Янгиер	3,0	68,7
Янгиер бошқармаси бўйича	**1,2**	**87,8**
Жами	2,1	76,5

45 центнер учун

Янгийўл районидаги Калинин номли колхознинг коммунист ўртоқ Жўра Сафаров бошлиқ бригадаси аъзолари бу йил янги марраларга интилмоқдалар. Гектаридан 45 центнер ҳосил етиштириш учун кураш кетаяпти.

Бригада аъзолари бу юксак мажбуриятни бажариш учун замин яратмоқдалар. Чигит ўз вақтида сифатли экилиб, қийғос ундириб олинди. Шу кунларда узунасига ва кўндалангига культивация авжида. Механизатор Кучали Маҳрамов нормадаги 6 гектар ўрнига 7—8 гектар ердаги ғўзани культивациядан чиқармоқда.

А. ЖАЛОЛОВ.

МИЛЛИЙ МАКТАБЛАРДА РУС ТИЛИНИ ЎҚИТИШ МАСАЛАЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН ИККИНЧИ РЕСПУБЛИКАЛАРАРО ИЛМИЙ КОНФЕРЕНЦИЯ ОЛДИДАН

РУС ТИЛИНИ ЎРГАНИШ ТАРИХИДАН

Ўзбек халқи узоқ замонлардаёқ Хитой, Эрон, Ҳиндистон, Арабистон ва бошқа бир қатор мамлакатлар билан иқтисодий, сиёсий ва маданий алоқалар ўрнатган эди. Ўзбек олимлари, шоир ва ёзувчилари орасида юқоридаги мамлакатлар халқларининг бири ёки бир нечтасининг тилини ўрганган ва бу билан ўзаро маданий алоқаларни кучайтиришга катта ҳисса қўшган кишилар бор эди.

Ўрта Осиёда Шарқ халқлари тиллари сингари рус тилини ўрганиш ҳам узоқ тарихий даврларни ўз ичига олади. Шубҳасиз VIII — XII асрларда ва ундан кейинги Олтин Ўрда хонлиги вақтларида Ўрта Осиёнинг рус князликлари билан иқтисодий алоқалари самарали давом этиши орқасида ҳар икки томон бир-бирларига анча яқинлашган. Рус князликларига қатнаб турган ўрта осиёликлар орасида рус тилини ўрганган кишилар ҳам бўлган. XVI асрнинг иккинчи ярмидан, яъни Астрахань, Қозон ва Сибирь хонликлари босиб олингандан сўнг рус давлати қудратли давлат сифатида халқаро майдонда, шу жумладан Ўрта Осиёда ҳам шуҳрат қозонди.

Россия Ўрта Осиё ва Қозоғистон ерлари билан чегарадош бўлиб қолгач, ҳар икки томон ўртасидаги иқтисодий, сиёсий ва маданий алоқалар янги босқичга кўтарилди. Алоқалар шу даражада самарали давом этдики, Россияда бир қатор Бухоро колониялари вужудга келди. Улар рус давлати ва Ўрта Осиё ўртасидаги алоқаларда муҳим воситачилик ролини ўйнадилар. Бу колонияларда яшаган ўзбек ва ўрта осиёлик бошқа халқ вакилларининг сони XVIII аср охирида 20.000 кишидан ортган эди. Улар орасида рус тилини мукаммал билган кишилар бўлиб, улардан рус ҳукумати ўзининг шарқ мамлакатлари билан бўлган алоқасида элчилар ва таржимонлар сифатида фойдаланган. Масалан, XVII асрнинг учинчи чорагида рус ҳукумати номидан Ҳиндистонга юборилган Қосимов ва Хитойга жўнатилган Саидқул каби элчилар шулар жумласидандир. XVII асрнинг 40-йилларида Давлатали исмли бухоролик таржимон Астраханда форс ва туркий тилидаги ҳужжатларни таржима қилувчи ягона киши ҳисобланган.

Сибирга ўрнашган ўзбекларнинг рус тилини яхши билганликлари тўғрисида маълумотлар бор. Чунончи XVIII асрнинг 30-йилларида Петербургдан Тобольскийга борган машҳур Сибирь тарихчиси Г. Ф. Миллер рус тилини билувчи ўзбеклар билан суҳбатлашиб, Сибирь ҳақида қимматли маълумотларни олган. Ҳатто бир бухоролик Абулғозийнинг «Сажараи турк» номли машҳур асарини Г. Ф. Миллерга рус тилига таржима қилиб берган.

Илғор рус маданиятининг таъсири остида Сибирь ўзбеклари орасидан анча етук маълумотли кишилар етишиб чиққан. Чунончи Тобольск халқ билим юртида таълим олган А. Маметов XVIII асрнинг 80 йилларида Тобольскда чиқадиган «Иртиш» журналида қатнашган. «Иртиш» Россияда чиқадиган илғор фикрли журналлардан бири бўлиб, унда Сибирга сургун қилинган адабиётчи П. Сумароков муҳим роль ўйнаган. «Иртиш» журнали фақат маҳаллий ҳаётни эмас, балки Вольтер ва Кондорсэ ғояларини ва ўша вақтдаги фаннинг ютуқларини ҳам оммага таништирган. А. Маметов «Иртиш»нинг 1789 йилги (ноябрь) сонида «Мусо пайғамбарнинг вафоти ҳақида мусулмонларнинг фикрлари» номли мақолани чиқарди. Бу мақолани у форс тилидан рус тилига таржима қилган. Журналда А. Маметовнинг редакцияга жуда камтарлик билан ёзган мактуби ҳам илова тариқасида босилган. Шу мактубга кўра А. Маметов Тобольск билим юртида рус тилини ўргангани ва бунинг учун ўзининг ғоятда миннатдор эканлигини изҳор қилган. Афсуски А. Маметов фаолиятига оид бошқа маълумотларга эга эмасмиз. Шу нарса маълумки, А. Маметов Тобольскийдаги «фан муҳлислари»дан бири ҳисобланган.

Хуллас А. Маметов Сибирдаги илғор кишилардан бири бўлиб, журналда қатнашган биринчи ўзбекдир. Ҳали текширилиши ва аниқланиши лозим бўлган айрим маълумотларга кўра А. Маметов ҳатто Сибирга сургун қилинган машҳур рус ёзувчиси Радишчев билан суҳбатлашган.

Сибирда яшовчи Ният Боқи исмли ўзбекнинг фаолияти ҳам диққатга сазовордир. Бу киши «татар ва араб алифбеси» номли дарслик ёзган. Бу асар 1802 йилда Россия фанлар академияси томонидан Санкт-Петербургда босиб чиқарилган. Дарслик руслар учун мўлжалланган бўлиб, унга Сибирь ўзбекларининг тили асос қилиб олинган. Лекин унинг номи татар тилининг алифбеси деб юритилган. Бунга ўша пайтларда ўрта осиёликларни рус адабиётида кўпинча татарлар деб юритилиши сабаб бўлган бўлса керак. Дарсликда алфавитни ёзиш ва талаффуз этиш рус тилида баён этилган. Шунингдек сўзларнинг таржимаси рус тилида берилган. Бу ҳолат дарслик авторининг рус тилини анча мукаммал эгаллаганлигидан далолат беради.

Шу равишда Ўрта Осиёнинг Россия томонидан қўшиб олинишидан анча илгари рус тилини ўрганиш ҳаракати бошланган бўлиб, бу самарали натижаларни берган эди. Рус тили ўзбек ва Ўрта Осиёдаги бошқа халқларнинг маданий ва маънавий ҳаётига ижобий таъсир кўрсатган. Буни ўзаро феодал урушлари, чет эл босқинчиларининг ҳужумлари ва оғир зулмнинг азоб-уқубатларидан сабр косаси тўлиб, рус давлатига ўтган ва бу ерда ўз колонияларини ташкил этган ўрта осиёликлар мисолида яққол кўриш мумкин.

Ҳ. ЗИЁЕВ,
тарих фанлари кандидати.

Хушҳаво Бўстонлиқ районига жойлашган ўнлаб санаторий, дам олиш уйлари ва пионер лагерларида ёз мавсуми бошланди. Суратда: шу райондаги «Обираҳмат» дам олиш уйида.
А. Тўраев фотоси.

ЎТ БИЛАН ХАВФЛИ ЎЙНАШИШ ТЎХТАТИЛСИН!

ТОШКЕНТ ЖУРНАЛИСТЛАРИНИНГ МИТИНГИ

Атмосферада ядро қуроли синовларини ўтказаётган америка реакционерларининг иғвогарликларига дарҳол чек қўйишни талаб қилувчи миллионларча соф виждонли кишиларнинг овози планета узра кучли суратда янграмоқда. Тошкент журналистлари ўз митингларида империалистларнинг жиноий ҳаракатларига қарши қатъий норозилик билдирдилар.

— Американлик атомчилар бутун инсониятга хавф туғдирмоқдалар,—дейди «Ўзбекистон коммунисти» журналининг редактори С. С. Черник.—Улар Совет ҳукуматининг ёппасига ва батамом қуролсизланиш тўғрисидаги, ядро қуроли синовларини тўхтатиш ҳақидаги оқилона ва юксак инсонпарвар таклифларини ҳар хил важлар билан рад этмоқдалар. Биз агрессорларга бундай деймиз: ҳали вақт бор экан, ўт билан хавфли ўйнашишни тўхтатингиз.

«Қизил Ўзбекистон» газетасининг ходими Р. Раҳмонов минбарга чиқади.

— Барча совет кишилари сингари Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам тинчликни юксак қадирлайдилар,—дейди у.—Биз тинчлик йўлида жонажон Ватанимизнинг қудратини мустаҳкамлайверамиз, коммунистик қурилиш суръатларини тезлаштираверамиз. Тинчлик тарафдорларининг қудратли ҳаракати агрессорларнинг қора ниятларини барбод этади, биз бунга қатъий аминмиз.

Журналистлардан Ч. Абаев, А. Покатилов, П. Шахназаров, Г. Алмуҳамедов ва митингнинг бошқа қатнашчилари Америка империалистларининг ҳаракатларини ғазаб билан қораладилар.

Журналистлар қабул қилган резолюцияда американлик атомчиларнинг ҳатти-ҳаракатини лаънатладилар, улардан атмосферада атом қуроли синовларини дарҳол тўхтатишни талаб қилдилар. (ЎзТАГ).

ШАХМАТ

СПОРТ МАСТЕРИ НОМИНИ ОЛИШ УЧУН

Тошкентдаги округ Офицерлар уйи паркида мастерликка кандидат Е. Мухин билан ленинградлик спорт мастери С. Хавский ўртасида шахмат мусобақаси ўтказилмоқда. Мусобақа қатнашчиси Е. Мухин мастер номини олиш учун курашаётир.

Учрашувлар жуда кескин бўлаётир. Саккиз партиядан фақат иккитасигина дуранг бўлди. Шуниси қизиқки, қора доналар олти марта ғалабага эришди. Олтинчи партия жуда ҳам ажойиб бўлди. Бунда Мухин кутилмаганда рокировка қилиб, ғалабага эришди. Еттинчи партияда Хавский ғалаба қозонди, саккизинчисида эса Мухин устун келди.

Саккиз партиядан сўнг ҳисоб 4:4 бўлди.

ЎҚУВЧИЛАРНИНГ КОМАНДА БИРИНЧИЛИГИ

Тошкент мактаблари ўқувчиларининг спартакиадаси программаси бўйича ёш шахматчиларнинг команда биринчилиги мусобақаси бўлиб ўтди. Ҳар бир командада ўғил болалардан 5 шахматчи, қизлардан 2 шахматчи қатнашди. Киров район командаси ҳамма учрашувларни ғалаба билан якунлаб, биринчиликни эгаллади. Мусобақада биринчи разрядли ёш шахматчилардан Яхшибоев, Рудерфер, Нуралиев ва бошқалар яхши ўйин намуналарини кўрсатдилар.

И. БИРБРАГЕР.

«ПАШШАЛАРГА ЎЛИМ»

РСФСР «Госместпром»ига қарашли Москва институти лабораториясига узоқ Тошкентдан пашшалар олиб келинди. Ҳар хил заҳарли препаратларни ана шу пашшалар устида синаб кўриш кўзда тутилган эди. Пашшалар ДДТ қўйилган камерага киргизилганда улар бу ерда бемалол учиб, кўпаяверганлар. Бунинг боиси шундаки, Ўзбекистондаги пахта далаларига қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши кураш мақсадида ДДТ солинади. Маълум бўлишича пашшалар бу препаратга ўрганиб, дори таъсир қилмайдиган бўлиб қолган.

Институтда яқинда янги заҳарли модда — хлорофос рецептураси тайёрланди. Бу препарат сувда эритиладиган таблеткалардан иборат. Лаборатория ходимлари ҳазиллашиб бу препаратга «пашшаларга ўлим» деб ном беришди. Бу ном ҳақиқатан янги препаратнинг хусусиятига тўғри келади. Пашша таблетка эритиб қўйилган сувли идиш тепасидан — яъни хлорофос парлари тарқалиш зонасидан ўтса бас, ўша заҳоти ўлади. Сувда эритилган битта таблетка 15—17 кунгача ўз таъсир кучини йўқотмайди.

Бу йил хлорофос таблеткалари магазинларда сотила бошлайди. (АПН).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Кечаги почтадан

СОВХОЗ КЛУБИ

2-«Далварзин» совхози марказида 500 кишига мўлжалланган ёзлик клуб биноси қурилди. Ҳозир бу ерда янги-янги кинофильмлар намойиш қилинаётир. Клуб олди гулзор қилиниб, фонтан ўрнатилган.

К. Бегмонов.

ЖАМОАТЧИ ИНСТРУКТОРЛАР

«Спартак» область жамиятнинг спорт базасида ишлаб чиқариш гимнастикаси бўйича жамоатчи инструкторлар тайёрлаш юзасидан кўпкунлик семинар ўтказилди. Бунда Тошкент трамвай-троллейбус бошқармаси ишчи, инженер-техник ходимларидан 25 киши қатнашди. Улар хизматчиларнинг меҳнат қобилиятини ошириш ва соғлиғини яхшилаш воситаси бўлган ишлаб чиқариш гимнастикаси бўйича жамоатчи инструктор бўлиб етишишди.

А. Блиндер.

КАТТА БОҒ

Оҳангарон шаҳар ўрмон хўжалиги ходимлари шаҳарнинг шимол томонидаги бўш ётган ердан бундан икки йил аввал 45 гектарини ажратиб, питомник ва боғ ташкил қилган эдилар. Бу ишга кекса боғбон Шароф ота Юнусов бош бўлди.

Боғбонларнинг самарали меҳнати натижасида бу ерга экилган хилма-хил мевали дарахтлар бу йил ҳосилга кирди. Ҳадемай бу боғнинг олча, олма, ўрик ва шафтолиларидан аҳоли баҳраманд бўлади.

Т. Шералиев.

УЗОҚ РАЙОНЛАРГА БОРИБ ИШЛАЙДИЛАР

Тошкентдаги хотин-қизлар кооператив техникумини бу йил 281 киши тамомлаб чиқди. Улар товаршунослик, умумий овқатланиш корхоналари технологлари, пазандачилик каби мутахассисликларни эгалладилар.

Озиқ-овқат ва саноат моллари товаршунослиги факультети студентларидан Г. Ҳошимова, Т. Шайимуҳамедова, Р. Карташова, М. Нуриддинова ва Т. Степанова кабилар техникумни имтиёзли диплом билан тугалладилар.

М. Султонов.

ХРОНИКА

СССР Министрлар Совети армия генерали А. А. Епишевни Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти Бош сиёсий бошқармасининг бошлиғи қилиб тайинлади.

* * *

СССР Министрлар Совети Совет Иттифоқи маршали Ф. И. Голиковни бетоблиги сабабли, Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти Бош сиёсий бошқармаси бошлиғи вазифасидан озод қилди.

ҚОЗОҒИСТОНДА ЎЗБЕК АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ ЎН КУНЛИГИ

ҚИМИЗ

МИРТЕМИР.

Олатов этагида кезардим оқшом ёлғиз,
Сарвизор соялари. Жилғаю сойлар равон,
Оқ ўтов орқасида ўчоқ ёқар сулув қиз...
Гўёки туш пайтида ошган янглиғ қўш давон,
Ҳеч нари ўтолмасдан, аста-аста ёндошдим,
Йўлчиликнинг расми-да: айрон, дедим, озгина!
Тортинчоқ, асов экан—гўё эсдан адашдим,
Ўзи қорочагина, ўзи дилнавозгина...
Айрон дегандим, аммо келтирди корсон қимиз,
Корсон тўла қимизни ичдим, қайдам, қанча вақт.
Шошмайин шимирардим, олисдан жилмаяр қиз,
Шошмайин шимирардим, жилмайиши қандай
бахт...

Шошмайин шимирардим, мен-ку ташна эмасдим,
Қандайдир ташналигим қонгандай эди лекин.
Жилмайиб тағин корсон тутса ҳам йўқ демасдим,
Уни ҳам ичар эдим шошмайин, секин-секин.
Секин-секин... ва лекин таптайёр бўлдим сархуш,
Аҳён-аҳён жилмаяр, жилмаярди ҳамон қиз.
Кўзларимда бу олам гўё эртак ва ё туш,
Ҳа, шундоқ ажиб қимиз:
Олис яйловлар ҳиди, номсиз чечаклар ҳиди,
Она сутидай тоза, маъжундан сирлироқ куч.
Гўё юз бир жаннатнинг кавсар тами анқийди,
Ўша қизми, кўринар кўзимга биракай уч...
— Уч опа-сингилмисиз, — дедим, — бирдай
сулувсиз...

Олатов чўққисидан қайтди шўх қаҳ-қаҳаси.
Какликдай куларди қиз,
Куларди қийиқ кўзлар, топилмас андақаси.
Гап ўша қизда эмас, гап ўша қимизда,
Ўнсаккиз яшарини илк бор ўпкандай мастман,
Гап ўша қимиздами, йўқ, ўша сулув қизда,
Наинки маст, дев каби норғулман, забардастман.
Ахир, қуллуқ, дедиму тушдим келган сўқмоққа,
Ҳеч нари кетолмасдим, қараймикан қайрилиб?
Келиб туринг, дермикин, — келиб туринг
қўноққа...

Келиб туринг, демади. Кетдим ночор айрилиб.
Оҳ, Олатов қимизи! Оҳ Олатов қимизи!
Не дардлар давосисан, ҳа,не дардлар давоси.
Оҳ сен Олатов қизи! Оҳ сен Олатов қизи!
Сен қутлуғ армонимсан, кўнглим кўркинг
шайдоси!

Олмаота.

ИШЧИ ДРУЖИНАЧИЛАР

В. Аришинский гўшда овқатлангани чиқиб кетаётиб, ички чўнтагини ковлаганида, эрта билан солиб қўйган 3 та ўн сўмлик пули йўқлигини билиб ҳайрон бўлди.

Шу пайт ошхона ёнида ўзи билан бирга ишлаб, бир жойга ечинадиган А. В. Дементьевни қўлида бир сиқим пул билан маст ҳолда юрганини кўриб қолди. Кеча эса Дементьев озгина пули қолганлигини айтган эди. Лекин Дементьевнинг қўлидаги пуллар ўн сўмлик эмас, балки 3—5 сўмликлардан иборат эди.

Аришинский завод магазинига бориб, Дементьевнинг пул майдалатиб чиқиб кетганини суриштириб билди. Шундан кейин Аришинский Дементьевнинг олдига бориб сўради:

— Пулни қаердан олдинг?

— Хотиним берди, пул керак бўлса сенга ҳам қарз беришим мумкин,— жавоб берди Дементьев олифталик билан.

— Ёлғон! Қўлингдаги пуллар меники,— ғазабланиб гапирди Аришинский.

Дементьев ёнидан пичоқ олиб Аришинскийга урмоқчи бўлганда, унинг қўлини орқадан забардаст бир қўл ушлаб қолди. Бу — Тошкент изолятор заводининг ишчи дружиначиси Хан эди. Ердамга дружиначилардан Эшмуҳамедов, Силиков, Холодовлар ҳам етиб келишди. Безори Дементьев терговда Аришинскийнинг пулини ўғирлаганлигига иқрор бўлди... Ўғри жиноий жавобгарликка тортилди.

А. СУЛТОНОВ.

Ғали ЎРМОНОВ

Бетпақ дала қиссаси

Чанқаб ётган саҳрони осон
Тизгинладик, забт этдик десак;
Ишонмасдан баъзилар, ҳайрон
Дерди «Бу гап лоф бўлса
керак?»

Жон койитиб одимлар ташлаб
Зўр давонни ошолдик, десак;
Ёлғончи деб ўйлашди дастлаб,
Мюнхаузен аталдик бе шак.
Бетпақ дала бизга «Келақол!»

Дея бағрин очиб қўймади.
Юзминг йиллар биздайин фаол,
Шижоаткор халқни кўрмади.

Олдимизда бужмайиб, тўнгиб
Қути учиб ётарди бу чўл.
Довуллардан сарғайиб — ўнгиб,
Инграб хуррак отарди бу чўл.
Жазирама офтоб нафаси
Ёндирарди, чўл эди тандир, —
Гўё эди дўзоҳ қафаси;

Минг балони бу чўл кўргандир.
Чор атроф-ди гўё тилсимот,
Тил танглайга ёпишар бориб.
Ташналикдан ўлка ҳам, ҳайхот,
Талвасага тушарди ҳориб...
Кўнгилларни доим овларди,
Денгиз каби ялтираб сароб. —
Бундай боқсанг, худди ёнарди
Ёлқинланиб, ловуллаб сароб.
Синқиларди ўз қўланканг ҳам
Ўз бағрингга, қўрққандай
чўлдан...

Фидокор халқ бирлашиб шаҳдам
Ҳужум қилди ўнгдан ва сўлдан.
Дўзах чўлнинг таптига
бардош —

Беролди халқ, енгди кўплашиб.
Асбобларни, сувни... қари-ёш
Келтиришди уловда ташиб.
Ўжар даштни қиличдай кесиб,
Жондай кирди янги пўлат йўл.
Янги ҳаёт нафаси эсиб,
Яйраб кетди улкан Бетпақ чўл.
Иссиқ-совуқ заҳрига чидаб,
Эл-юрт учун тер тўккан минг
бор,

Довюраклар наслин
ҳурматлаб —

Эсла дўстим, унутма зинҳор!
Даштга боқсанг, кўрасан албат
Улар ёйган ҳаёт нурини.
Ва танийсан, тарихга абад
Меҳнат ила босган муҳрини.

Қозоқчадан Мавлон ИКРОМ
таржимаси.

ОЛМАОТАДАН ХАТ

Шу кунларда қардош Қозоғистон республикасининг пойтахти ажойиб тантаналарнинг гувоҳи бўлмоқда. Бу ерда ўзбек адабиёти ва санъати ўн кунлиги ўтказилмоқда.

Республикада бу ажойиб учрашувга катта тайёргарлик кўрилди. Қозоғистон ССР Давлат бадиий адабиёт нашриёти, айниқса, яхши тайёрланди. Кўпгина ўзбек ёзувчиларининг асарлари таниқли қозоқ адиблари таржимасида нашр қилинди. Ўзбек ёзувчиларининг атоқли намояндаларидан Садриддин Айний, Ойбек ва Шароф Рашидовларнинг романлари, драматурглардан Ҳамза, Абдулла Қаҳҳор, Яшин, Баҳром Раҳмоновларнинг пьесалари, шунингдек ўзбек шоирларининг дўстлик ва тинчликни мадҳ этувчи ҳароратли шеърлари фақат қозоқ кутубхоналарининг жавонларинигина эмас, балки китобхонларнинг қалбларини ҳам гўзаллик ва лирик ҳислар билан тўлдирди.

Нашриёт ўзбек поэзиясига алоҳида аҳамият бериб, қатор авторларнинг шеър тўпламларини қозоқ шоирлари таржимасида босиб чиқарди. Бу тўпламлар қозоқ ўқувчилари орасида зўр қизиқиш уйғотмоқда.

Декада кунларида қозоқ китобхонлари Ғафур Ғулом, Уйғун, Зулфия, Миртемир, Рамз Бобожонларнинг шеър китобларини, Шуҳратнинг «Кавказ дафтари», Ҳамид Ғуломнинг «Қитъалар уйғоқ» тўпламларини, қорақалпоқ шоирларининг асарлари таржималарини ва алоҳида ўзбек поэзияси китобини олишга муяссар бўлдилар.

Ўзбек адибларидан Абдулла Қаҳҳорнинг «Синчалак» повести, Асқад Мухторнинг «Опа-сингиллар» романи, Иброҳим Раҳим, Одил Ёқубов, Носир Фозиловларнинг «Оловкор», «Муқаддас», «Қалб амри» номли повестлари, Шароф Рашидовнинг «Кашмир афсонаси», Мирмуҳсиннинг ҳикоялари ҳам қозоқ китобхонлари томонидан севилиб ўқилмоқда.

Қозоқ театр ишқивозлари эса ўзбек драматургларининг пьесалар тўплами билан яқиндан танишдилар.

Қозоқ ва ўзбек санъаткорларининг традицион учрашувлари фақат икки халқ адабиётининг эмас, балки икки қардош халқнинг оғаларча ҳамкорлигининг ҳам ёрқин тимсолидир.

А. КУДРИН.

Қозоғистон радиосининг мухбири.

Халқаро аҳвол

Совет-Болгария қўшма баёноти ҳақида чет элларда баён қилинган фикрлар

ХИТОЙ

ПЕКИН, 21 май. (ТАСС). «Жэньминь жибао» газетаси совет партия-ҳукумат делегациясининг Болгарияга қилган визити тўғрисида Синьхуа агентлигининг хабарини бугунги сонида: «Хрушчев Болгарияга қилган визити вақтида халқаро аҳвол тўғрисида гапирди. Америка солдатларининг Таиландга туширилиши оқилона иш эмас. Америка империалистлари Жанубий Вьетнамда қон тўкилиши учун жавобгардир» деган сарлавҳа остида босиб чиқарди.

ГДР

БЕРЛИН, 21 май. (ТАСС). «Нейес Дейчланд» газетаси бугунги сонида Совет Иттифоқи ва Болгария Халқ Республикаси партия-ҳукумат делегациялари қўшма баёнотининг батафсил мазмунини босиб чиқарди. Бу ҳужжат ҳал қилувчи халқаро масалаларда ҳар иккала давлат позициясини баён қилганлигини кўрсатиб, газета баёнотнинг қуролсизланиш масаласида Ғарб давлатларининг найрангларини фош қилиб ташлаган ва НАТО кенгаши Афина сессиясининг тинчлик ишига хатарли қарорларидан хулосалар чиқариш зарур эканлиги тўғрисида ва Варшава шартномасида қатнашувчи мамлакатларнинг мудофаа қувватини мустаҳкамлаш ҳақида гапирилган ўринларини алоҳида уқтириб кўрсатади. Газета Германия сулҳ шартномаси асосида Ғарбий Берлиндаги аҳволни нормаллаштириш зарурлигига тўхталиб, қуйидагиларни ёзади:

«Ана шу нормал аҳволнинг сақлаб қолинишини истаётган киши хатарли хаёллар гирдобига тушиб кетади. Ғарб давлатлари оқилона бўлмаган позицияларда тура берар эканлар, у ҳолда сулҳ шартномаси Ғарб давлатларининг иштирокисиз имзоланади».

«Нейес Дейчланд» газетаси баёнотнинг якунловчи қисмида Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва Болгария Коммунистик партияси улуғ маркса-ленинча таълимотнинг поклиги учун, ҳар қандай ревизионистик, догматик ва сектантлик қарашларига қарши кураш олиб боришни ўзларининг бурчлари деб ҳисоблаётганликлари ҳақида, КПСС ва Болгария Коммунистик партияси социалистик мамлакатларнинг бирлиги ва биродамлигини, ҳамкорлиги ва қардошларча ўзаро ёрдамини қаттиқ туриб ҳимоя қилишга қатъий қарор берганликлари тўғрисида айтилган гапларни ҳам алоҳида таъкидлаб кўрсатади.

РУМИНИЯ

БУХАРЕСТ, 21 май. (ТАСС). «Скинтейя» газетаси (Руминиянинг бошқа марказий газеталари душанба куни чиқмайди) Совет-Болгария қўшма баёнотини катта сарлавҳа остида босиб чиқарди. СССР ва Болгария партия-ҳукумат делегацияларининг музокаралари, деб таъкидлайди газета, муҳокама қилинган ҳамма масалалар юзасидан ҳар иккала томон тамомила якдил ва бир хил фикрлар изҳор қилганлигини яна бир марта таъкидлади. СССР ва Болгария ўз кучларини тинчликни сақлаш ишига сарф қилишга қатъий қарор берганликларини яна бир марта билдирдилар. «Скинтейя» газетаси баёнотнинг Болқон мамлакатлари халқларининг манфаатлари зўр бериб қуролланишни ва чет эл ҳарбий базаларининг бўлишини эмас, балки Болқон ярим оролини ядро ва ракета қуролидан холи зонага айлантиришни, Болқон мамлакатлари ўртасида дўстона яхши қўшничилик муносабатлари ўрнатишни талаб этади, деган ўринларини алоҳида ажратиб кўрсатади.

ФРАНЦИЯ

ПАРИЖ, 21 май. (ТАСС). Н. С. Хрушчев бошчилигидаги совет партия-ҳукумат делегациясининг Болгарияга қилган сафарига Париж матбуоти катта эътибор бермоқда. Газеталарнинг деярлик ҳаммаси Совет Иттифоқи ва Болгария партия-ҳукумат делегацияларининг қўшма баёноти ва Совет ҳукумати бошлиғининг Софиядаги оммавий митингда сўзлаган нутқи тўғрисидаги хабарларни кўзга яққол ташланадиган ўринларда босиб чиқардилар.

Парижнинг кўп газеталари Совет ҳукумати бошлиғининг Совет Иттифоқи шаънига таҳдид қилаётган Америка империалистларини қаттиқ огоҳлантираётганлигига алоҳида эътибор берадилар. «Паризьен либере» газетаси ўз сарлавҳасида «СССР ҳар қандай агрессияга қақшатғич зарба билан жавоб беради» деб таъкидлайди. Бир қанча газеталар Н. С. Хрушчевнинг АҚШ президенти Кеннеди СССРга атом уруши билан таҳдид қилиб, ақлга тўғри келмайдиган гапни айтди, деган сўзларини сарлавҳа ўрнида босиб чиқардилар. Ўнглар газетаси «Орор» Совет ҳукуматининг бошлиғи Н. С. Хрушчев Софиядаги митингда сўзлаган нутқида «уруш ва тинчликнинг энг муҳим проблемалари» тўғрисида гапирганлигини уқтириб ўтади.

Юрий Гагарин Икэда билан учрашди

ТОКИО, 21 май. (ТАСС). «Япония-СССР» жамиятининг таклифига мувофиқ дўстлик ва тинчлик визити билан бугун бу ерга келган Совет Иттифоқи Қаҳрамони майор Ю. А. Гагаринни ва унинг рафиқасини куннинг иккинчи ярмида Япония бош министри Икэда, шунингдек ташқи ишлар министри Косака, илмий техника бошқармасининг бошлиғи Мики қабул қилдилар.

Япония ҳукуматининг раҳбарлари совет космонавтининг олам бўшлиғига қилган биринчи парвози тўғрисидаги ҳикоясини зўр қизиқиш билан тингладилар ва Японияда ўз вақтини хушчақчақлик билан ўтказишини истадилар.

Аргентина темирйўлчиларининг забастовкаси

БУЭНОС-АЙРЕС, 21 май, (ТАСС). Бугун мамлакатнинг ҳамма қисмида 230 минг темирйўлчи 24 соатлик забастовка эълон қилди.

Темирйўлчиларга иш ҳақи тўланмай қолганлигига қарши норозилик билдириш юзасидан забастовка эълон қилинди.

Телевизор

23 МАЙ

Ўзбек тилида: 18.30 — **Қизил галстук** (телевизион журнал), 19.25 — **Телевизион янгиликлар**, 19.40 — **Қаҳрамоннинг бригадасида** (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 19.55 — **Братскда коммунизм чироқлари порлайди** (телеочерк).

Рус тилида: 20.10 — **КПСС Марказий Комитети март Пленумининг қарорлари ва Ўзбекистон қишлоқ хўжалигини ривожлантириш вазифалари** (телевизион лекторий), 20.30 — **Холчиёнда қандай қазилмалар топилди?**, 20.50 — **Телевизион янгиликлар**, 21.05 — С. Юдаковнинг **Менинг Ватаним** кантатаси, 21.35 — **Деразадаги ёруғлик** (киноповесть).

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 23/V да **Аида**, 24/V да **Шоир қалби.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА—23/V да **Ганг дарёсининг қизи**, 24/V да **Номус.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (ёзги бинода) — 23/V да **Тошболта ошиқ**, 24/V да **Паранжи сирлари.** Кеч соат 8 яримда бошланади.

Кино

ҚИШКИ БИНОДА

Она қасами — «ВАТАН», «НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «ИСКРА» (кеч соат 8 гача), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Номаълум ғов — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Салбчилар (1 ва 2-серия) — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2 ва кеч 9 да).

Лаънати — НАВОИЙ номли (кундуз соат 3-20 минут ва кеч 5 да).

Қораловчи гувоҳ — «ИСКРА» (кеч соат 8-40 минутдан).

Бизнинг кўчамиз — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кундуз 12, кеч 5-45 минут ва 7 да).

Ёз кунларидан бирида—«СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Кичик воқеалар — «ВАТАН», НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10 да).

Чиполлино — «МИР» (эрталаб соат 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 8-45 минут ва 10-20 минутда бошланади)

Йўлдаги жанг (1 ва 2-серия) — «ОКТЯБРЬ».

Она қасами—«ВАТАН», «ФЕСТИВАЛЬ».

Номаълум ғов — «ВАТАН» (кеч соат 10-20 минутда), НАВОИЙ номли, «УДАРНИК».

Ғийбатчилар — «ПАХТАКОР», КАФАНОВ номли, «ШАРҚ».

Лаънати — НАВОИЙ номли (кеч соат 10-20 минутда).

Бизнинг кўчамиз — ПУШКИН номли.

Одам-Амфибия — (кеч соат 8-45 минутда), **Революционерлар оиласи** — (кеч 10-20 минутда)—ТЕЛЬМАН номли.

Қораловчи гувоҳ — «ПОБЕДА».

ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ — 24/V да **Я. М. Свердлов номли концерт залининг очилиши.**

Катта концерт (икки бўлимдан иборат). Ўзбекистон ССР Давлат халқ рақс **«Баҳор»** ансамбли, Ўзбекистон Давлат эстрада оркестри, СССР халқ артистлари **Муккарама Турғунбоева, Тамара Хоним, Саодат Қобилова,** Ўзбекистон ССР халқ артистлари ва солистлар қатнашадилар. Кеч соат 8 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

Стекольний тупик, 9-уйда турувчи **Роза Петровна Хачатурованинг** шу уйда турувчи Ашот Арутюнович Хачатуровдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («Ташкентская правда») —орган Ташкентского обкома и горкома Коммунистической партии Узбекистана областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг адрес:
Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Партия турмуши бўлими — 26232. Пропаганда ва совет қурилиши бўлими — 28761. Қишлоқ хўжалик ва маҳаллий ахборот бўлими — 29040. Адабиёт ва санъат, маданият, саноат ва транспорт бўлимлари — 33786, Секретариат — 34808, 31936. Хатлар бўлими —34048. Илғор тажрибаларни пропаганда қилиш штатсиз бўлими —25885. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор —26334, 33262, 30249, 30250, 30253.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.
Р. 02147. Нашр. Г. — 1597.